

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი

მოქალაქის მგზავმკვლევი

2021 წელი, თებერვალი

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის მოქალაქის გზამკვლევი მომზადდა ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) პროექტ დემოკრატიული მმართველობის ინიციატივის (GGI) მხარდაჭერით.

დოკუმენტში გამოთქმული მოსაზრებები შეიძლება არ ასახავდეს ამერიკის შეერთებული შტატების, USAID-ის ან USAID GGI-ის შეხედულებებს.

USAID
ამერიკელი ხალხისგან

სარჩევი

შესავალი	4
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი - სოციალურ-ეკონომიკური მიმოხილვა	5
ისტორია	5
მდებარეობა	5
ფართობი	5
მმართველობის ორგანოები	6
მოსახლეობა	7
ეკონომიკა	7
ღირსშესანიშნაობები	7
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა	8
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები	13
საბიუჯეტო პროცესი თვითმმართველობაში	15
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი 2011-2021 წლებში	17
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი	19
ბიუჯეტის შემოსულობები	19
ნაშთის ცვლილება	22
ბიუჯეტის გადასახდელები პროგრამების და პრიორიტეტების მიხედვით	23
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები	26
ინფრასტრუქტურის განვითარება	27
დასუფთავება და გარემოს დაცვა	32
განათლება	34
კულტურა, ახალგაზრდობა და სპორტი	37
მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	42
ბიუჯეტის გადასახდელები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით	46

შესავალი

ბიუჯეტის გზამკვლევის შემუშავება ეხმარება მოქალაქეს მარტივ, მისთვის გასაგებ ენაზე მიიღოს ინფორმაცია ამა თუ იმ მუნიციპალიტეტში წლის განმავლობაში დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული, სოციალური, საგანმანათლებლო და სხვა სახის პროექტებისა და ღონისძიებების შესახებ. გზამკვლევაში მოცემული ინფორმაცია წარმოადგენს თვითმმართველობის აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ დაგეგმილი ღონისძიებების მოკლე აღწერას, წარმოაჩენს მათ მიზნობრიობას, დაგეგმილ აქტივობებს სძენს მეტ ტრანსფარენტულობას და საჯაროობას.

ბიუჯეტის გზამკვლევი მოიცავს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის დამტკიცებული ბიუჯეტის მოკლე აღწერას 15 თებერვლის მდგომარეობით. უნდა აღინიშნოს, რომ ბიუჯეტის წარმოდგენილ ვარიანტში, 2020 წლის ბოლოს დამტკიცებული ბიუჯეტისგან განსხვავებით, ასახულია 2020 წლიდან გადმოყოლილი ნაშთი და საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი კაპიტალური ტრანსფერი ინფრასტრუქტურული პროექტებისათვის.

წარმოდგენილი ინფორმაცია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ერთი კონკრეტული წლის მონაცემებით. მასში 2021 წლის საბიუჯეტო მონაცემები შედარებულია გასული 2 წლის ანალოგიურ მაჩვენებლებს, როგორც ბიუჯეტის ხარჯვით ასევე, შემოსავლების ნაწილში. წარმოდგენილია ინფორმაცია ბოლო 10 წლის განმავლობაში დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ცვლილების დინამიკის შესახებ.

ბიუჯეტის გზამკვლევაში ასევე მოცემულია ინფორმაცია საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ, საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელ ნორმატიულ აქტებზე და თვითმმართველობების საბიუჯეტო პროცესზე.

გზამკვლევაში წარმოდგენილი ციფრები ეფუძნება ფინანსთა სამინისტროს eTreasury სისტემაში 2021 წლის 1 თებერვლის მდგომარეობით არსებულ მონაცემებს. 2020 წლის ბიუჯეტის მაჩვენებლები ასახავს 2020 წლის ფაქტიურ მაჩვენებლებს, როგორც შემოსავლების ასევე ხარჯების ნაწილში.

2021 წლის გეგმიური მაჩვენებლები შესაძლებელია რიგ შემთხვევებში არ ემთხვეოდეს საკრებულოს მიერ დატკიცებული ბიუჯეტის მონაცემებს (განსხვავების მიზეზი შესაძლებელია იყოს: სახელმწიფო ფონდებიდან გამოყოფილი თანხები, რომელთა ასახვა ჯერ არ მომხდარა ბიუჯეტში; 5%-იანი გადანაწილებით დაზუსტებული ასიგნებები; სარეზერვო ფონდიდან გადანაწილებული თანხები), მაგრამ ეს არის მიმდინარე ეტაპისთვის ის რეალური მაჩვენებლები, რომლის ფარგლებშიც მუნიციპალიტეტი ახორციელებს ხარჯების გაწევას 2021 წლის ბიუჯეტიდან.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი - სოციალურ-ეკონომიკური მიმოხილვა

ისტორია

საქართველოს აღმოსავლეთ ნაწილში, კახეთში მდებარეობს ულამაზესი მხარე ქიზიყი, რომელიც ისტორიულ წყაროებში პირველად კამბეჩოვანის სახელწოდებით მოიხსენება და ჰერეთის სახელმწიფოს შემადგენელ ნაწილად ითვლება. იმდროინდელი კამბეჩოვანის მთავარი ქალაქი ხორნაბუჯი გახლდათ, სახელწოდება ქიზიყი უფრო გვიანდელია, რომელმაც მეცამეტე საუკუნეში მონღოლთა შემოსევების შედეგად თავისი ადმინისტრაციული მნიშვნელობა დაკარგა. დღევანდელი ქიზიყი ორ ნაწილად იყოფა სიღნაღისა და დედოფლისწყაროს რაიონებად.

მეოცე საუკუნის დასაწყისში დედოფლისწყარო, როგორც ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეული, სიღნაღის მაზრაში შედიოდა, 1938 წლიდან ის ცალკე რაიონად ჩამოყალიბდა, მაგრამ 1963 -1964 წლებში კვლავ სიღნაღის რაიონს შეუერთეს, 1965 წლიდან კი დედოფლისწყარო ისევ ცალკე ერთეულია.

მდებარეობა

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი მუნიციპალიტეტია, იგი ივრის ზეგანზე, გომბორის მცირე მონაკვეთსა და მდინარე ალაზნის ხეობის უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილზეა გაშლილი. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი მდებარეობს საქართველოს უკიდურეს სამხრეთ აღმოსავლეთით, ზღვის დონიდან 500-800მ. სიმაღლეზე, ხასიათდება მშრალი კლიმატით, გრძელი და მშრალი ზაფხულით და შედარებით ცივი ზამთრით.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტს დასავლეთით და ჩრდილოეთით ესაზღვრება სიღნაღის მუნიციპალიტეტი, აღმოსავლეთით და სამხრეთით კი აზერბაიჯანი.

ფართობი

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ფართობი მოიცავს 2532,0 კვადრატულ კილომეტრს, რაც კახეთის რეგიონის 22% შეადგენს და წარმოადგენს ქვეყანაში სიდიდით მესამე მუნიციპალიტეტს (ხოლო კახეთის რეგიონში -სიდიდით პირველს) ამის მიუხედავად, იგი ყველაზე მცირედ დასახლებული მუნიციპალიტეტია კახეთის რეგიონში, სადაც მოსახლეობის სიმჭიდროვე 1 კვ.კმ-ზე არის 8,4 კაცი. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ცენტრია ქ. დედოფლისწყარო, რომელიც დაშორებულია დედაქალაქიდან 130 კმ-ით. სოფლის მეურნეობა წარმოადგენს ერთ-ერთ წამყვან დარგს, მდიდარია სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებით, რომლის ფართობი შეადგენს 181 690 ჰა-ს. მათ შორის სახნავი მიწის ფართობია - 56 000 ჰა. სარწყავად ძირითადად გამოყენება მდინარე ალაზანი და მდინარე იორი, რომლებიც მუნიციპალიტეტისა და აზერბაიჯანის რესპუბლიკის საზღვრებთან მიედინებიან.

გეოგრაფია

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დიდი რაოდენობით მოიპოვება კირქვა. მოპოვებითი და გადამამუშავებელი მრეწველობიდან ფუნქციონირებს ორი მძლავრი კირქვის საწარმო, ასევე მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ნავთობსარეწი, რომელიც მოიცავს მირზაანის, პატარა შირაქისა და ტარიბანის საბადოებს, მსოფლიოში ერთერთი უძველესია. ჯერკიდეც XVI-XVII საუკუნეებში ხდებოდა ნავთობის მოპოვება. 1997 წლიდან ნავთობსარეწზე კვლევა-ძიებისა მოპოვების სამუშაოს აწრმოებდა ამერიკული კომპანია „ფრონტერა ისტერნ ჯორჯია“.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დიდ ნაწილში იჭრება ივრის ზეგანი, რომელიც გვევლინება აქაური რელიეფის მთავარ ოროგრაფიულ ერთეულად. ივრის ზეგნის უდიდეს აკუმულაციურ ვაკეს წარმოადგენს დიდი შირაქის ვაკე (35X19 კმ), რომელიც გაშლილია ალაზან-ივრის შუამდინარეთში. ზედაპირი 560-700 მ აბსოლუტურ სიმაღლეზე მდებარეობს. ვაკე შემოსაზღვრულია ქოჩების, ნაზარლების, შუანამთისა და არხილოსკალო-ყაშის დაბალი სერებით. დიდი შირაქის ვაკე აღმოსავლეთით უერთდება კასრისწყლის ვაკეს. ივრის ზეგანი უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში თანდათანობით გადადის ელდარის დაბლობში, რომელიც წარმოადგენს აზერბაიჯანის ნახევარუდაბნოთა უშუალო გაგრძელებას.

ელდარის დაბლობს უჭირავს ივრის მარცხენა სანაპიროს ზოლი, რომლის მაქსიმალური სიგანე არის 6-7 კმ, ხოლო სიგრძე ივრის გასწვრივ 20-22 კმ. სიმაღლე 100-200 მ. ვაკე წარმოქმნილია მეოთხეული ალუვიური თიხნარებით და შეადგენს მტკვარ-არაქსის დაბლობის ნაწილს. ვაკეზე წლიურად მოდის 250-300 მმ ნალექი, ამის გამოა რომ აქ მდინარის ჩამონადენის მოდული ძალზე დაბალია 1-2 ლ/წმ კმ².

მმართველობის ორგანოები

ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოა მუნიციპალიტეტის საკრებულო. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის საკრებულო შედგება 28 წევრისგან. მათგან 15 არჩეულია პროპორციული, ხოლო 13 მაჟორიტარული სისტემით. წარმომადგენლობით ორგანოს ხელმძღვანელობს საკრებულოს წევრების მიერ არჩეული თავმჯდომარე, რომელსაც ჰყავს ერთი მოადგილე. საკრებულოში შექმნილია და მუშაობს 5 კომისია, ესენია: საკრებულოს საფინანსო-საბიუჯეტო კომისია; საკრებულოს ეკონომიკისა და ქონების მართვის საკითხთა კომისია; საკრებულოს სოციალური, კულტურის, განათლების და ახალგაზრდულ საქმეთა კომისია; საკრებულოს იურიდიულ საკითხთა კომისია; საკრებულოს სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების, ინფრასტრუქტურისა და ბუნებრივი რესურსების კომისია.

მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა სულ 14 ადმინისტრაციულ ერთეულში - ტერიტორიულ თემშია თავმოყრილი, საიდანაც ერთი ქალაქია (ქალაქი დედოფლისწყარო) და 13 სასოფლო თემი. თემებია: ზემო მაჩხაანი, მირზაანი, არბოშიკი, ოზაანი-თავწყარო, გამარჯვება, ხორნაბუჯი-ჭოეთი, სამრეკლო, ზემო ქედი, არხილოსკალო, ქვემო ქედი, სამთაწყარო, ფიროსმანი, საბათლო.

მოსახლეობა

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა 2014 წლის მოსახლეობის აღწერის მიხედვით 21 221 კაცია. აქედან ქალაქ დედოფლისწყაროში 5 940 და სოფლად 15 281 ადამიანი ცხოვრობს.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა საქართველოს მთლიანი მოსახლეობის 0,57%, ხოლო კახეთის რეგიონის 6,6 %-ს შეადგენს. მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებულია 6 039 ათასი პენსიონერი. 1 599 ოჯახი სოციალურად დაუცველის სტატუსის მქონეა.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მონაცემების შედარება ქვეყნისა და რეგიონის მონაცემებთან 2018 წლის მონაცემების მიხედვით		
დასახელება	მოსახლეობა	ფართობი (კვ. კმ)
სულ საქართველო	3 716 900	69 700,0
კახეთის რეგიონი	318 583	11 310,0
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი	21,221	2532,0
პროცენტი საქართველოსთან	0,57%	3,6%
პროცენტი რეგიონთან	6,6%	22,4%

ეკონომიკა

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დიდი რაოდენობით მოიპოვება კირქვა. მოპოვებითი და გადამამუშავებელი მრეწველობიდან ფუნქციონირებს ორი მძლავრი კირქვის საწარმო, ასევე მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ნავთობსარეწი, რომელიც მოიცავს მირზაანის, პატარა შირაქისა და ტარიბანის საბადოებს, მსოფლიოში ერთერთი უძველესია. ჯერკიდევ XVI-XVII საუკუნეებში ხდებოდა ნავთობის მოპოვება. 1997 წლიდან ნავთობსარეწზე კვლევა -ძიებისა მოპოვების სამუშაოს აწრმოებდა ამერიკული კომპანია „ფრონტერა ისტერნ ჯორჯია“.

ეკონომიკის წამყვანი დარგია სოფლის მეურნეობა, დედოფლისწყარო ცნობილია, როგორც ხორბლისა და ღვინის მხარე, რომელსაც პურის ბეღელს უწოდებენ, აქ არის განვითარებული მევენახეობა-მეღვინეობა, მეცხოველეობა, მეფუტკრეობა, მოჰყავთ მარცვლოვანი კულტურა და სხვა.

ღირსშესანიშნაობები

ღირსშესანიშნაობებიდან გამოსაყოფია: ხორნაბუჯის ციხე, წმ. ელიის ტაძარი, ამაღლების გუმბათიანი ტაძარი, სერაფიმ საროველის ტაძარი, ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის საკათედრო ტაძარი, წმ. კვირიკეს და ივლიტას სახ. ეკლესია მთავარანგელოზის დასის სახ. ეკლესია, წმ. გიორგის თავის კვეთის სახ.ეკლესია, წმ. გიორგის ბორბალზე გაკვრის სახ. არმათიონის ეკლესია, კვირაცხოვლის სახ. ეკლესია, ღვთისმშობლის შობის სახ. სამლოცველო. ასევე ვაშლოვანის დაცული ტერიტორია, რომელიც მოიცავს სახელმწიფო ნაკრძალს, ძეგლებსა და ეროვნულ პარკს, აგრეთვე, განსაკუთრებული ბუნებრივი

ფასეულობების მქონე ძეგლები, ალაზნის ჭალის ბუნების ძეგლი(კაკლის ყურე), არწივის ხეობა და ტახტი თეფას ტალახის ვულკანები.

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის მიხედვით საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა არის „საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების ფუნქციების შესასრულებლად, ფულადი სახსრების მობილიზებისა და გამოყენების მიზნით, სამართლებრივი აქტებით რეგულირებული საბიუჯეტო ურთიერთობათა ერთობლიობა“.

ტერმინი „ბიუჯეტი“ („Budget“) ინგლისური სიტყვაა და ტომარას ნიშნავს. დღევანდელი მნიშვნელობით ამ ტერმინის გამოყენება ისტორიულ წყაროებში პირველად გვხვდება ინგლისის თემთა პალატაში. როდესაც მთავრობა თემთა პალატას ფულს სთხოვდა, ხაზინის კანცლერი ხსნიდა პორტფელს (ტომარას), სადაც სახელმწიფო შემოსავლების და ხარჯების ხარჯთაღრიცხვის კანონპროექტი იყო. ამას უწოდებდნენ ბიუჯეტის გახსნას.

დღეს საქართველოში ბიუჯეტი წარმოადგენს შესაბამისი დონის ხელისუფლების ორგანოების მიერ საკუთარი უფლებებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღებ და გასაცემ ფულადი სახსრების ერთობლიობას, მათი შეგროვებისა და გადახდის გეგმას. ამ სახით პროგნოზი კეთდება მომდევნო 4 წელზე, ხოლო მმართველობის შესაბამისი ორგანოების მიერ ბიუჯეტი მტკიცდება და აღსრულებას ექვემდებარება მომდევნო 1 წლისათვის.

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა აერთიანებს სხვადასხვა დონის ბიუჯეტებს. დღეს მოქმედი კანონმდებლობითა და საბიუჯეტო მოწყობის მიხედვით საქართველოში არსებობს ბიუჯეტის სამი დონე: საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტები. ბიუჯეტები მტკიცდება ასევე, შესაბამისი დონის ხელისუფლებების მიერ.

საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური და ადგილობრივი ბიუჯეტების ყველა შემოსულობის და გადასახდელის აღირიცხვა-ანგარიშგება ხორციელდება სახელმწიფო ხაზინის სისტემის მეშვეობით.

გარდა ამისა არსებობს და ფინანსური ანგარიშგეგმებისათვის გამოიყენება ბიუჯეტები, რომლებიც არ ექვემდებარება დამტკიცებას. ესეთი ბიუჯეტი წარმოადგენს, ზემოთ მოყვანილი, შესაბამისი დონის ხელისუფლების მიერ დამტკიცებული ბიუჯეტების კონსოლიდირებულ ვერსიებს. ესენია: საქართველოს ნაერთი ბიუჯეტი, სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტი, ცენტრალური ბიუჯეტი, ავტონომიური რესპუბლიკების ნაერთი ბიუჯეტი, ერთიანი ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტი, ავტონომიური რესპუბლიკის

ერთიანი რესპუბლიკური ბიუჯეტი და ერთიანი მუნიციპალური ბიუჯეტი. მიუხედავად იმისა, რომ ჩამოთვლილი ბიუჯეტები არ მტკიცდება, მისი შედგენა მნიშვნელოვანია ქვეყნის ფინანსური, საბიუჯეტო ანგარიშგებისათვის. ბიუჯეტების ამ სახით კონსოლიდაციის გარეშე არ იქნება სრულყოფილი თვითმმართველობის, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მთლიანად ქვეყნის დონეზე საბიუჯეტო სისტემის ანალიზი და ანგარიშგება.

როგორც აღნიშნეთ რიგი ბიუჯეტები არ ექვემდებარება დამტკიცებას და ეს ბიუჯეტები წარმოადგენს დამტკიცებული ბიუჯეტების კონსოლიდირებულ ვერსიებს. დამტკიცებას ექვემდებარება შემდეგი ბიუჯეტები:

- სახელმწიფო ბიუჯეტი - მტკიცდება საქართველოს პარლამენტის მიერ;
- ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტი - მტკიცდება ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მიერ;
- ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი - მტკიცდება ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს, საკრებულოს მიერ.
- სსიპ-ების და ააიპ-ების ბიუჯეტები - მტკიცდება კანონმდებლობით დადგენილი წესით (რიგ შემთხვევებში ხელმძღვანელის მიერ, რიგ შემთხვევაში მაკონტროლებლის ან მაკონტროლებლის თანხმობით და ა.შ.).

ჩვენ ყურადღებას გავამახვილებთ ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტზე. კერძოდ იმ საკითხებზე, თუ რას წარმოადგენს თვითმმართველობის ბიუჯეტი, რა როლი უჭირავს მას ქვეყნის საბიუჯეტო სისტემაში, რა სახის კავშირი და დამოკიდებულება აქვს თვითმმართველობების ბიუჯეტებს სხვა დონის ბიუჯეტებთან.

თვითმმართველი ერთეული არის მუნიციპალიტეტი, რომელსაც აქვს საკუთარი ადმინისტრაციული საზღვრები. ხოლო, ადგილობრივი თვითმმართველობა არის შესაბამის მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოქალაქეთა უფლება, მათ მიერ არჩეული თვითმმართველობის ორგანოების მეშვეობით გადაწყვიტონ ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხები. სწორედ თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი წარმოადგენს ამ საკითხების გადაწყვეტის ძირითად და მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს.

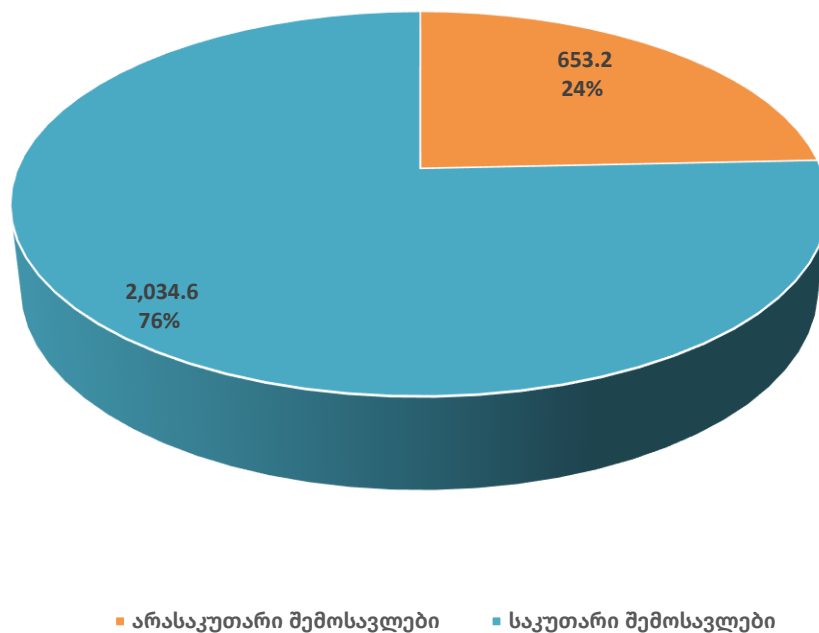
მუნიციპალიტეტს გააჩნია საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებები. საკუთარი უფლებამოსილება არის ის უფლებამოსილება, რომელსაც მუნიციპალიტეტი ახორციელებს დამოუკიდებლად, საკუთარი პასუხისმგებლობით. ხოლო, დელეგირებული უფლებამოსილება - სახელმწიფო ან/და ავტონომიური რესპუბლიკის უფლებამოსილება, რომელიც შესაბამისი მატერიალური და ფინანსური უზრუნველყოფით გადაეცემა ადგილობრივ თვითმმართველობას. მუნიციპალიტეტის საკუთარი უფლებამოსილებების ჩამონათვალს განსაზღვრავს საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“.

ადგილობრივი ბიუჯეტის ფორმირების წყაროს წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის საკუთარი შემოსულობები და სხვა ბიუჯეტიდან მიღებული არასაკუთარი შემოსულობები. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის არასაკუთარ შემოსულობებს მიეკუთვნება ბიუჯეტის მიერ მიღებული სესხი და გრანტი, აგრეთვე სპეციალური, კაპიტალური და მიზნობრივი ტრანსფერები. ბიუჯეტის ყველა სხვა შემოსულობა წარმოადგენს თვითმმართველობის ბიუჯეტის საკუთარ შემოსულობას, რომელთა გამოყენებაც მუნიციპალიტეტს შეუძლია დამოუკიდებლად, საკუთარი გადაწყვეტილების შესაბამისად. სწორედ საკუთარი შემოსულობები და მათი დამოუკიდებლად განკარგვის შესაძლებლობა უზრუნველყოფს მუნიციპალური ბიუჯეტის დამოუკიდებლობას.

თუ ვნახავთ გასული წლების მუნიციპალიტეტების შემოსულობების ნაერთ მაჩვენებლებს გამოჩნდება, რომ მუნიციპალური ბიუჯეტის ძირითადი შემოსავლები სწორედ მისი საკუთარი შემოსულობებია. მაგალითისთვის, 2019 წლისათვის მუნიციპალიტეტების ნაერთ შემოსულობებში საკუთარი შემოსულობების ფაქტიური მაჩვენებელი 76% იყო (გრაფიკი #2).

გრაფიკი #2

მუნიციპალიტეტების 2019 წლის ნაერთი შემოსულობები საკუთარი და არასაკუთარი შემოსულობების მიხედვით (თანხა მლნ ლარი)

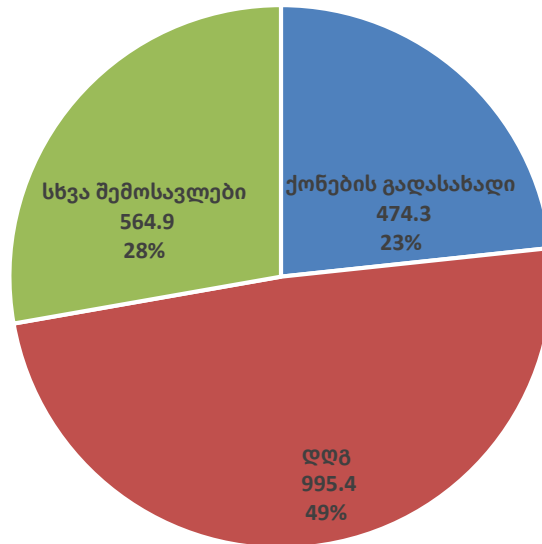

გრაფიკ #3-ში მოცემულია საკუთარი შემოსავლების სტრუქტურა 2019 წლის ფაქტიური შემოსავლების მიხედვით. გრაფიკში მოცემული სხვა შემოსავლების მონაცემი აერთიანებს შემოსავლების საბიუჯეტო კლასიფიკაციის როგორც სხვა შემოსავლებიდან, ასევე,

არაფინანსური (კაპიტალური შემოსავლები) და ფინანსური (ძირითადად ნაშთის გამოყენება) აქტივებიდან მუნიციპალურ ბიუჯეტებში მოხილიზებულ თანხებს.

გრაფიკი #3

მუნიციპალიტეტების 2019 წლის ნაერთი შემოსულობების
საკუთარი შემოსულობების სტრუქტურა (თანხა მლნ ლარი)

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს საბიუჯეტო სისტემაში 2019 წლის 1 იანვრიდან განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილება, რომელმაც დიდი გავლენა იქონია მუნიციპალიტეტის შემოსავლების როგორც ფორმირებაზე ასევე მის სტრუქტურაზე. კერძოდ:

დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის ფარგლებში განხორციელდა ცვლილებები საბიუჯეტო კოდექსსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში, რომლის მიხედვითაც შეიცვალა მუნიციპალიტეტების დაფინანსების სისტემა, კერძოდ, მუნიციპალიტეტების აღარ მიეცემათ გათანაბრებითი ტრანსფერი, ასევე საშემოსავლო გადასახადის სხვადასხვა სახეებიდან მიღებული შემოსავლები მთლიანად მიიმართება სახელმწიფო ბიუჯეტში, მათ ნაცვლად მუნიციპალიტეტების დასაფინანსებლად მიიმართება დღგ-ს სახით მიღებული შემოსავლების 19,0%.

როგორც მონაცემებიდან ჩანს მუნიციპალიტეტის შემოსულობებში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან მიღებულ შემოსავლებს (42%), რომელმაც როგორც ზემოთ ავღნიშნეთ, გასულ წელს განხორციელებული რეფორმის შედეგად, ჩაანაცვლა გათანაბრებითი ტრანსფერი და საშემოსავლო გადასახადი. უნდა

აღინიშნოს, რომ გათანაბრებით ტრანსფერთან შედარებით დღგ-მ მნიშვნელოვნად გაზარდა მუნიციპალიტეტების შემოსავლები. კერძოდ, 2018 წლის მიხედვით გათანაბრებითი ტრანსფერიდან და საშემოსავლო გადასახადიდან მუნიციპალიტეტების ჯამურმა შემოსავლებმა 828,5 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო 2019 წელს დღგ-დან მუნიციპალიტეტების შემოსავალმა შეადგინა - 995,4 მლნ ლარი (20%-იანი ზრდა). 2019 წლის მაჩვენებლების მიხედვით დღგ-დან მიღებული შემოსავლები საკუთარი შემოსულობების თითქმის ნახევარს 49%-ს, ხოლო მთლიანი შემოსულობების 37%-ს შეადგენს.

მარტივად აღსაქმელად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ერთეულების ბიუჯეტის შემოსავლის წყაროები ჩვენ პირობითად შეგვიძლია დავყოთ 3 ნაწილად:

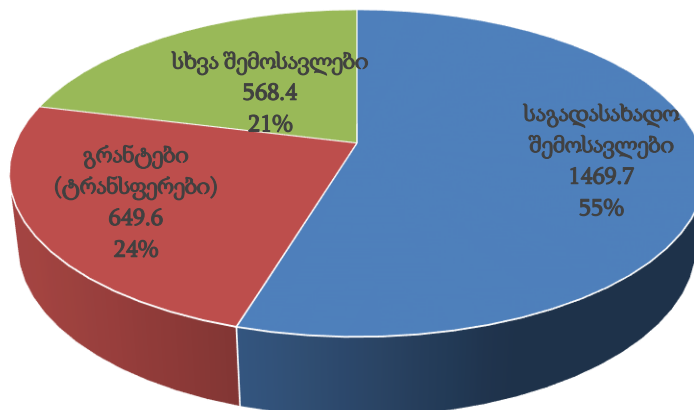
საგადასახადო შემოსავლები - ჩვენს მიერ ზემოთ აღწერილი რეფორმის მიხედვით 2019 წლის 1 იანვრიდან შემოსავლის ეს წყარო მოიცავს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ქონების გადასახადის 100%-ს და დამატებითი ღირებულების გადასახადის ნაწილს, რომლიც გამოთვლაც ხდება სპეციალური ფორმულით სადაც მონაწილეობს მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა სტატისტიკური მაჩვენებლები; შემოსავლის ეს წყარო მუნიციპალიტეტის საკუთარ შემოსავლებს მიეკუთვნება.

გრანტები (ტრანსფერები) - საერთაშორისო ორგანიზაციები და მთავრობების მიერ გამოყოფილ გრანტები. ასევე, სხვა დონის ბიუჯეტიდან გამოყოფილ ტრანსფერები. მათ შორის, მიზნობრივი, სპეციალური და კაპიტალურ ტრანსფერები (2019 წლიდან აღარ არსებობს გათანაბრებითი სტრანსფერი). შემოსავლის ამ წყაროდან მისაღები თანხებიდან მუნიციპალიტეტის არასაკუთარ შემოსავლებს მიეკუთვნება.

სხვა დანარჩენი შემოსავლები - საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად ბიუჯეტის სხვა შემოსავლებს მიეკუთვნებული შემოსავლები (მაგ. მოსაკრებლები, ჯარიმები, დივიდენდები, ლიცენზიისები და ა.შ.), კაპიტალური შემოსავლები (შემოსავლები პრივატიზაციიდან), ფინანსური აქტივების (ნათშის გამოყენება, სესხის დაბრუნება) და ვალდებულებების (საგარეო ან საშინაო სესხის აღება) ცვლილებით მიღებული შემოსავლები. შემოსავლის ამ წყაროდან მისაღები თანხებიდან მუნიციპალიტეტის საკუთარ შემოსულობებს მიეკუთვნება საბიუჯეტო კლასიფიკაციით კლასიფიცირებული სხვა შემოსავლებიდან, კაპიტალური შემოსავლებიდან და ფინანსური აქტივების ცვლილებიდან (ძირითად შემთხვევებში) მისაღები თანხები.

შემოსავლების ზემოაღნიშნული კლასიფიცირების მიხედვით გრაფიკ #4-ზე მოცემულია 2019 წელს, ჯამურად მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში ჩარიცხული თანხები და მათი პრიპორცია.

მუნიციპალიტეტების 2019 წლის წარმოადგენი შემოსავლები ძირითადი წყაროების მიხედვით (თანხა მლნ ლარში)

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები

საქართველოში დღეს მოქმედი საბიუჯეტო სისტემა რეგულირდება სხვადასხვა საკანონმდებლო ნორმატიული აქტით. სახელმწიფო ბიუჯეტის მიღებისთანა დაკავშირებული დებულებები ასევე გაწერია საქართველოს კონსტიტუციის მე-6 თავში. საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობების კოდექსი“-ს მე-5 კარი მთლიანად შედგება მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტისა და ეკონომიკური საფუძვლების დებულებებისაგან. ასევე, ამავე ორგანული კანონის გარდამავალი დებულებები არეგულირებს მუნიციპალიტეტის ფინანსებთან დაკავშირებულ რიგ საკითხებს.

ქვეყანაში საბიუჯეტო მოწყობის ძირითად და საკვანძო საკითხები მოწესრიგებულია საქართველოს კანონით „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი“-თ. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი მიღებული იქნა 2009 წელს და ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 იანვრიდან. საბიუჯეტო კოდექსმა ბევრ სხვა სიახლესთან ერთად გააერთიანა სხვადასხვა დონის ბიუჯეტების მარეგულირებელი საკანონმდებლო აქტები, რომლებიც მანამდე რამოდენიმე კანონით იყო დარეგულირებული. შედეგად საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის ამოქმედებისთანავე, სხვა

კანონებთან ერთად, გაუქმდა „საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ“, „შემოსულობების ბიუჯეტებს შორის განაწილების შესახებ“ და „ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონები.

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი შედგება ექვსი კარისაგან. მათ შორის, პირველი, მეორე და მეექვსე კარი საერთოა ბიუჯეტებისთვის და შესაბამისად, ადგენს ნორმებს ყველა დონის ბიუჯეტისთვის. კოდექსის მე-3 კარით დარეგულირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტთან დაკავშირებული საკითხები, მე-4 კარი ადგენს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საბიუჯეტო წესებსა და პროცედურებს, ხოლო მე-5 კარში მოცემულია ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტთან დაკავშირებული საკითხები.

გარდა აღნიშნული საკანონმდებლო აქტებისა ქვეყნის საბიუჯეტო სისტემის შემადგენელი საკანონმდებლო აქტებია „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“, „სახელმწიფო აუდიტის შესახებ“, „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“, „ბურალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის შესახებ“, „ყოველწლიური სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონები და სხვა.

ქვეყანაში საბიუჯეტო სისტემას, გარდა ზემოაღნიშნული საკანონმდებლო აქტებისა, ასევე არეგულირებს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები, ამ აქტებით დამტკიცებული მეთოდოლოგიები. ასევე, საბიუჯეტო პროცესის მიმდინარეობისას ყოველწლიურად გამოიცემა კანონქვემდებარე ინდივიდუალური აქტები, რომლებიც გამომდინარეობს შესაბამისი ნორმატიული აქტებიდან.

საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი კანონქვემდებარე აქტებიდან უნდა გამოიყოს საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებები „საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“ და „პროგრამული ბიუჯეტი შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“. ეს ორი ბრძანება არეგულირებს როგორც სახელმწიფო დონეზე საბიუჯეტო მოწყობის საკითხებს, ასევე, ავტონომიური და ადგილობრივი ბიუჯეტების შედგენისა და აღსრულების წესებსა და პროცედურებს.

„საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით კლასიფიცირდება ბიუჯეტში მისაღები და ბიუჯეტიდან გასაცემი ფულადი ნაკადები. დამტკიცებული კლასიფიკაცია ეფუძნება და შესაბამისია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ დაწესებულ საერთაშორისო სტანდარტებთან. იგი ერთიანია საქართველოს ყველა დონის ბიუჯეტისათვის. კლასიფიკაციით განსაზღვრულია თუ როგორი ფორმა უნდა ჰქონდეს ბიუჯეტის ბალანსს, მოცემულია დეტალური მეთოდური მითითებები ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახდელების სწორი აღრიცხვა-ანგარიშგებისთვის.

ბიუჯეტის პროგრამული ფორმატით შემუშავება ადგილობრივი თვითმმართველობებისათვის სავალდებულო გახდა 2013 წლიდან. სწორედ საქართველოს

ფინანსთა მინისტრის ბრძანება „პროგრამული ბიუჯეტი შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“ ადგენს იმ წესებსა და ფორმას, თუ რა პერიოდში და რა სტრუქტურით უნდა განხორციელდეს წლიური ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, დამტკიცება, აღსრულება და ანგარიშგება. მეთოდოლოგია ადგენს როგორც ზოგად დებულებებს, რომლებიც საერთოა ყველა დონის ბიუჯეტისათვის, ასევე ცალ-ცალკე, თითოეული დონის ბიუჯეტისათვის, განსაზღვრავს ბიუჯეტის და მისი პროგრამების შედგენის დეტალურ ფორმატებს.

გასულ 2018 წელს განახლდა მეთოდოლოგიის ის ნაწილი, რომელიც არეგულირებს ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო საკითხებს. ჩვენს შემთხვევაში საგულისხმოა სიახლეები რომლებიც დაადგინა განახლებულმა მეთოდოლოგიამ და რომლებიც მუნიციპალიტეტებისათვის სავალდებულო გახდება 2020 წლის ბიუჯეტის მომზადების პროცესიდან. ესენია:

- მეტი აქცენტი კეთდება პრიორიტეტების დოკუმენტის სწორ შემუშავებაზე
- აუცილებელი ხდება მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი სამუშაო გეგმის შემუშავება
- დეტალურად გაიწერა ბიუჯეტის ფორმატი და სტრუქტურა
- დაზუსტდა ბიუჯეტის თანმდევი დოკუმენტები და მათი შედგენის ფორმატი - პროგრამული და კაპიტალური ბიუჯეტები, ააიპ-ების ბიუჯეტები
- დაკონკრეტდა და უფრო მკაფიოდ გაიწერა ბიუჯეტის პროექტის მომზადების ფაზები და კალენდარი
- განისაზღვრა პროგრამების/ქვეპროგრამების/დონისძიებების შედგენის ფორმები
- ცალკე გამოიყო და დადგინდა მართვისა და რეგულირების ტიპის პროგრამების გაანგარიშების მეთოდიკა
- განისაზღვრა ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის ფორმების სტრუქტურა

საბიუჯეტო პროცესი თვითმმართველობაში

თვითმმართველობების ბიუჯეტის პროექტის მომზადების, საკანონმდებლო ორგანოსათვის წარდგენის და დამტკიცების პროცედურები რეგულირდება საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის XII თავით. ბიუჯეტის პროექტის მომზადების პროცესს კოორდინაციას უწევს მუნიციპალიტეტის საფინანსო ორგანო, რომელიც ამ პროცესში ხელმძღვანელობს მოქმედი კანონმდებლობითა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ გამოცემული შესაბამისი მეთოდური მითითებებით. მუნიციპალური ბიუჯეტის მომზადების, შედგენის, დამტკიცებისა და ანგარიშგების პროცესის მოკლე აღწერა მოცემულია გრაფიკ #5-ზე.

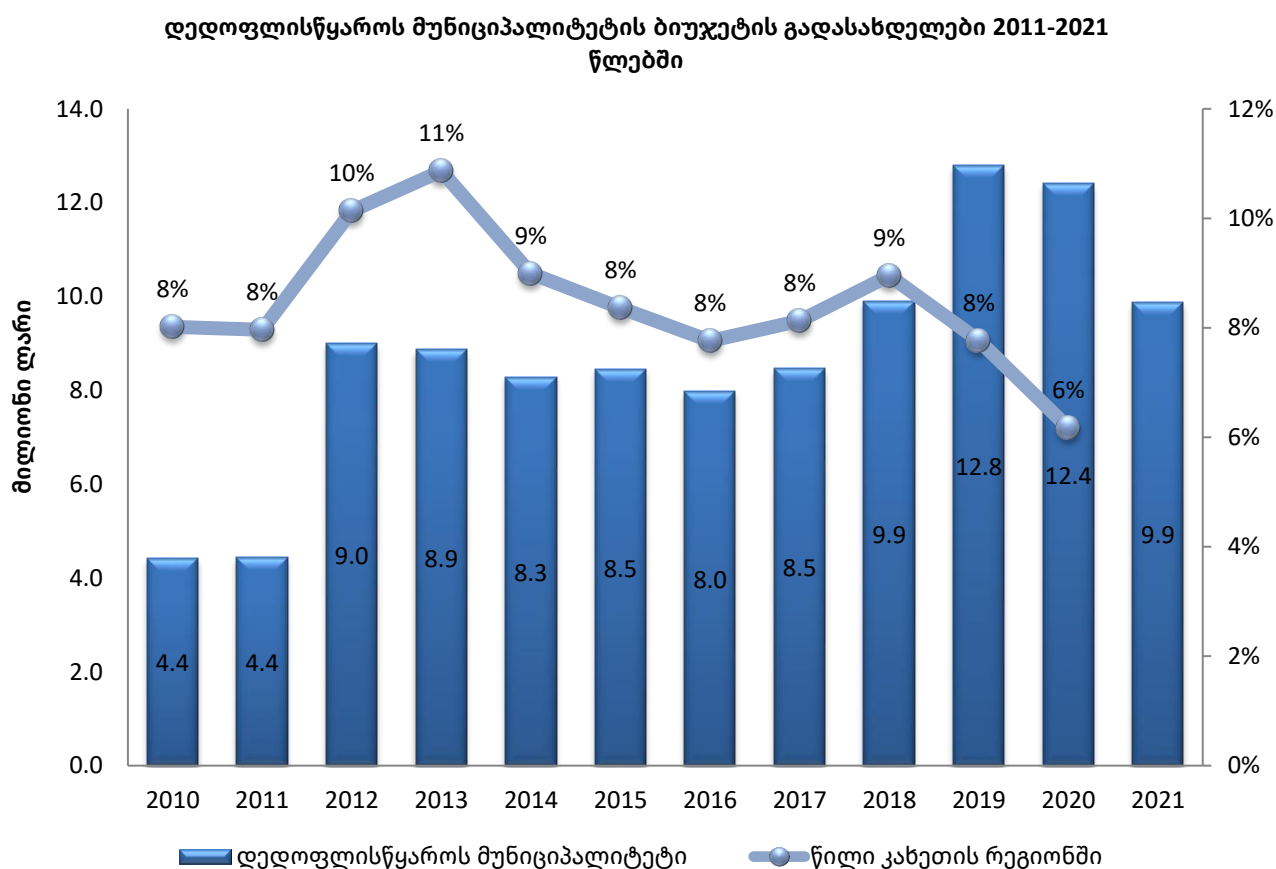
გრაფიკი #5

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი 2011-2021 წლებში

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის მოცულობა 2011-2021 წლებში მეტნაკლებად ზრდადი დინამიკით ხასიათდება (გრაფიკი #6).

გრაფიკი #6

* 2010-დან 2020 წლის ჩათვლით მოცემულია ფაქტიური, ხოლო 2021 წლის გეგმიური მაჩვენებელი

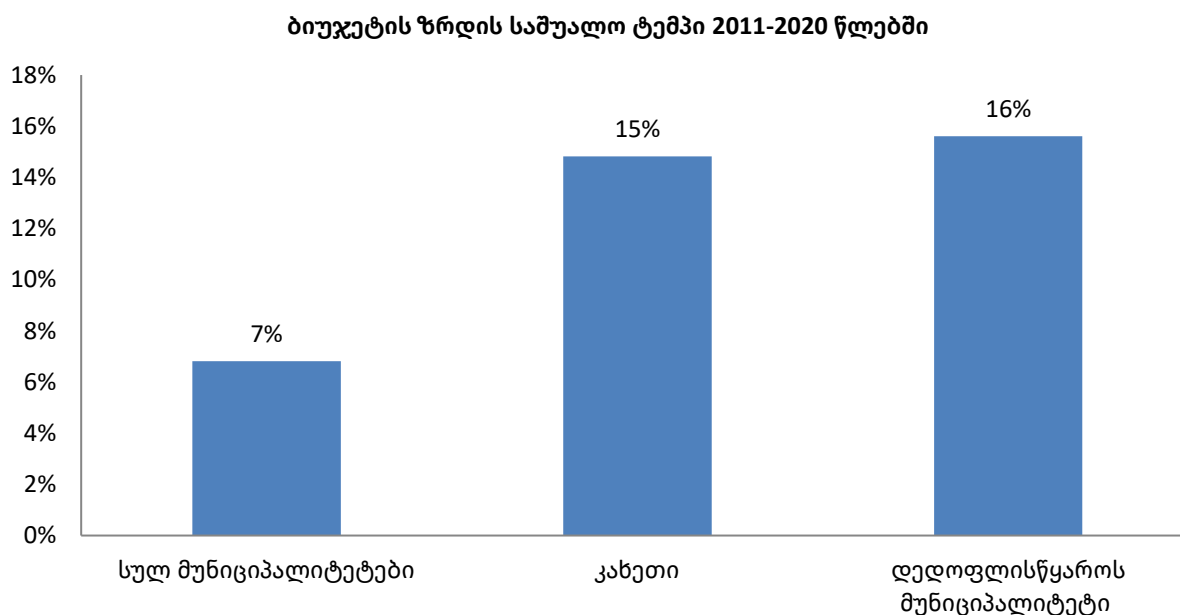
ბოლო წლების მიხედვით დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის წილი კახეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტების ჯამურ მოცულობაში 8%-დან 11%-ის ფარგლებში მერყეობს. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ქვეყნის ნარეთ ბიუჯეტში დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის წილი უმნიშვნელოა და იგი მისი მოცულობა 0,2%-ის ფარგლებშია.

2010-დან 2020-წლამდე პერიოდში დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ზრდამ ნომინალურ გამოხატულებაში 5,5 მლნ ლარი შეადგინა, რაც პროცენტულ მაჩვენებლებში 125%-ია (2010 წელს 4,4 მლნ და 2021 წელს 9,9 მლნ ლარი). ჯამში 2010-დან 2020 წლის ჩათვლით

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან გაწეულია 95,1 მლნ ლარი ხარჯი, რაც საშუალოდ წელიწადში 9,5 მლნ ლარია.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალური ბიუჯეტის გადასახდელების (ასიგნებების) ყოველწლიურმა საშუალო ზრდამ ბოლო 10 წლის განმავლობაში შეადგინა 16% (გრაფიკი #7), რაც 9%-ით მეტია საქართველოს მუნიციპალიტეტების საშუალო ჯამურ მაჩვენებელზე (7%), ხოლო კახეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტების ჯამურ მაჩვენებელზე (15%) 1%-ით მეტი .

გრაფიკი #7

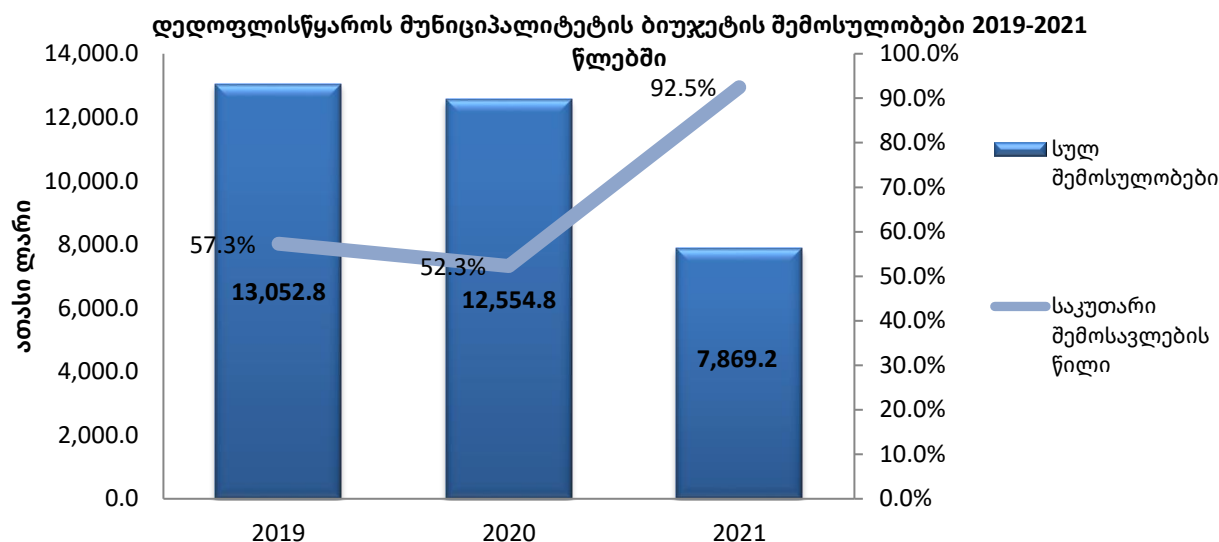

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი

ბიუჯეტის შემოსულობები

ჩვენ განვიხილავთ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსულობებს 2019-2021 წლების მიხედვით, წარმოვადგენთ მათ სიდიდეებს, წილს მთლიან შემოსულობებში და დინამიკას ბოლო 3 წლის მიხედვით

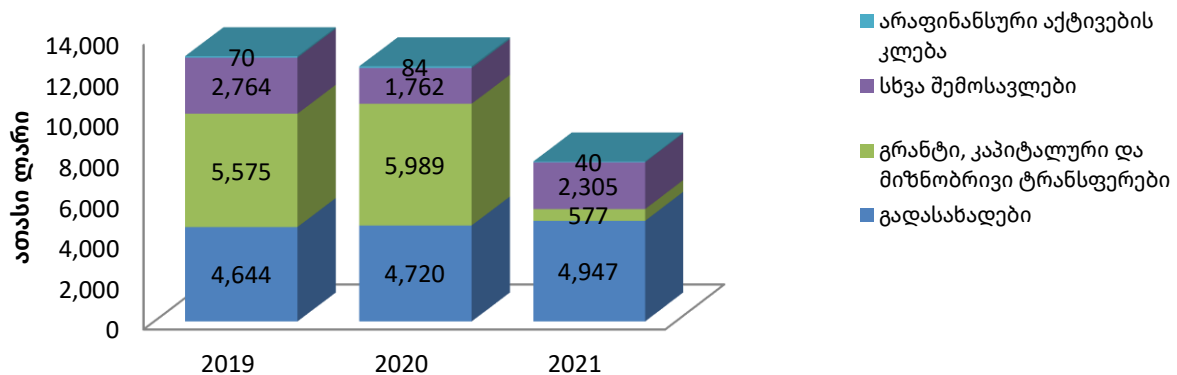
გრაფიკი #8

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსავლების სტრუქტურამ მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 2019 წელს. აღნიშნული უკავშირდებოდა 2019 წლის 1 იანვრიდან საბიუჯეტო კოდექსში ამოქმედებულ ცვლილებას, რომლიც მიხედვითაც, ერთი მხრივ, გაუქმდა გათანაბრებითი ტრანსფერი, ასევე, საშემოსავლო გადასახადის ის სახეები რომლებიც გასულ წლებში ირიცხებოდა ადგილობრივ ბიუჯეტებში აღარ ირიცხება მუნიციპალურ ბიუჯეტებში. ხოლო მეორეს, მხრივ ამოქმედდა გადასახადების განაწილების პრინციპი (ე.წ. Tax share), რომლიც მიხედვითაც ადგილობრივ ბიუჯეტებში ჩაირიცხება დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან მოზილიზებული თანხის 19%. ამ თანხის განაწილება მუნიციპალიტეტების მიხედვით ხორციელდება ასევე საბიუჯეტო კოდექსით დადგენილი წესით.

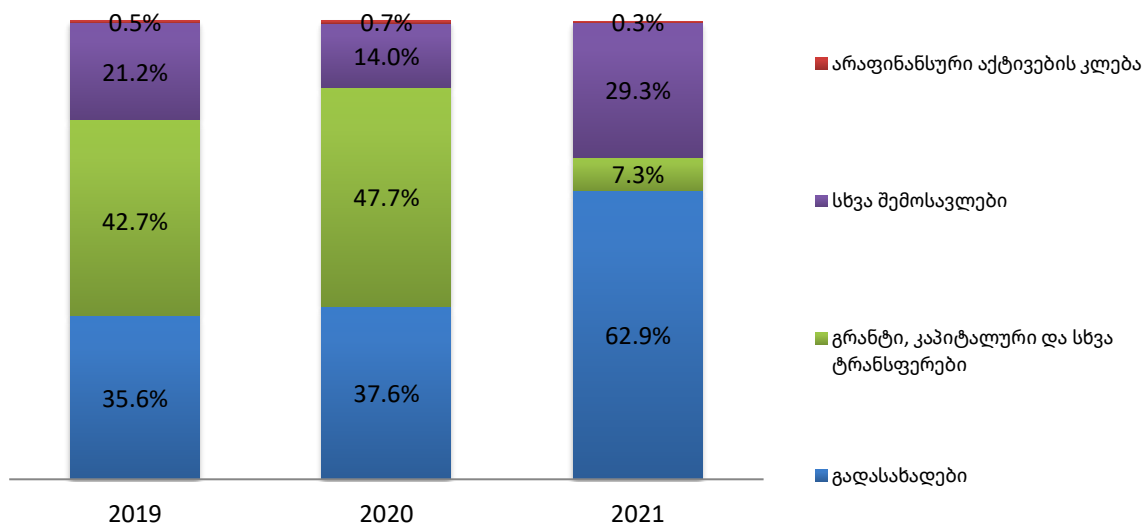
გრაფიკი #9

**დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2019-2021 წლების ბიუჯეტი,
შემოსულობების წყაროების მიხედვით**

გრაფიკი #10

**დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2019-2021 წლების ბიუჯეტის
შემოსავლის წყაროების წილი მთლიან შემოსულობებში**

საგადასახადო შემოსავლების ამ რეფორმის მიხედვით დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტმა დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან უნდა მიიღოს 1,85 მლნ ლარი, რაც ქონების გადასახადთან ერთად ჯამში 4,95 მლნ ლარი შეადგინა. შესაბამისად, საგადასახადო შემოსავლების წილმა დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის

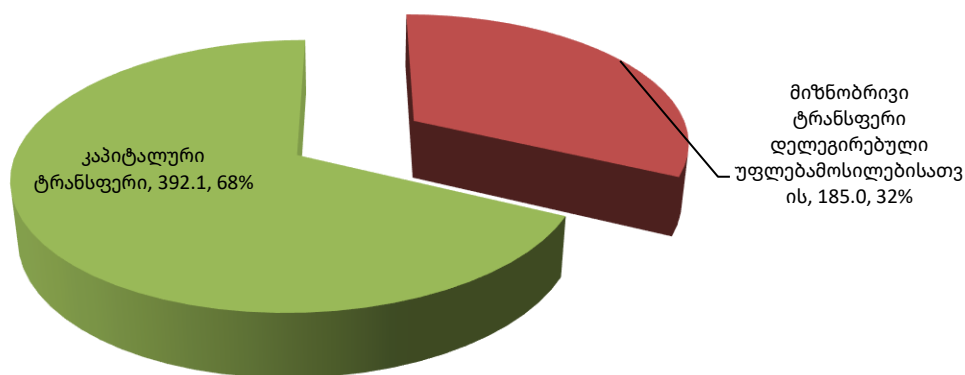

2021 წლის ბიუჯეტის მთლიან შემოსავლების 62,9% შეადგინა. წინა წლებთან შედარებით მთლიან შემოსავლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საგადასახადო შემოსავლების წილი, რაც დადებითი მოვლენაა მუნიციპალიტეტისათვის იმ მხრივ, რომ საგადასახადო შემოსავლები პირდაპირ უკავშირდება ქვეყნის ეკონომიკის ზრდას და მასთან ერთად იზრდება. ანუ მშპ-ს ზრდის პარალელურად მოსალოდნელია მუნიციპალური ბიუჯეტების და მათ შორის დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის შემოსავლების ზრდაც.

გრაფიკ #11-ზე ანალიზისათვის წარმოდგენილი 2021 წლის ბიუჯეტის ტრანსფერების შემადგენლობა.

გრაფიკი #11

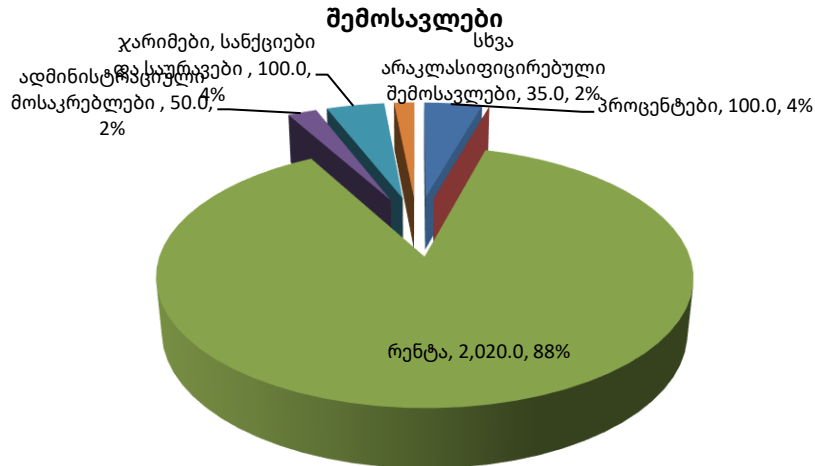
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის ტრანსფერების წილი მთლიან ტრანსფერში

სხვა შემოსავლები და კაპიტალური შემოსავლების დედოფლისწყაროს 2021 წლის ბიუჯეტის მთლიან შემოსავლებში შემდეგი წილობრივი მაჩვენებლით არის წარმოდგენილი: სხვა შემოსავლები - 30,8% (2,305 ათასი ლარი), არაფინანსური აქტივების კლება - 0,3% (40.0 ათასი ლარი). დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის სხვა შემოსავლების სტრუქტურა მოცემულია გრაფიკ #12-ზე:

გრაფიკი #12

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის სხვა

ნაშთის ცვლილება

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი გადასახდელების დაფინანსებისათვის ითვალისწინებს ნაშთის გამოყენებას 2,007.5 ათასი ლარის ოდენობით.

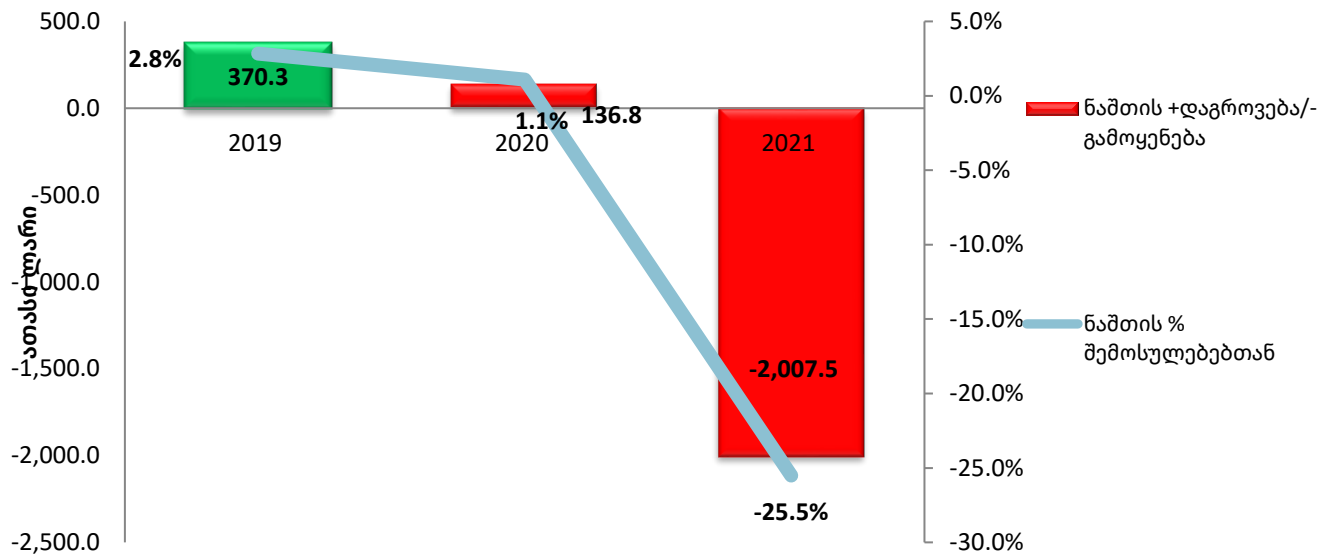
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2019-2021 წლების ბიუჯეტების შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება განსაზღვრულია შემდეგნაირად:

ათას ლარში

	2019 წელი	2020 წელი	2021 წელი
შემოსულობები	13,052.8	12,554.8	7,869.2
შემოსავლები	12,982.7	12,471.3	7,829.2
არაფინანსური აქტივების კლება	70.1	83.5	40.0
გადასახდელები	12,795.8	12,418.0	9,876.7
ხარჯები	7,173.2	6,987.7	7,698.1
ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	0.0
ვალდებულებების კლება	26.6	53.3	53.0
ნაშთის ცვლილება	257.0	136.8	-2,007.5

გრაფიკი #13

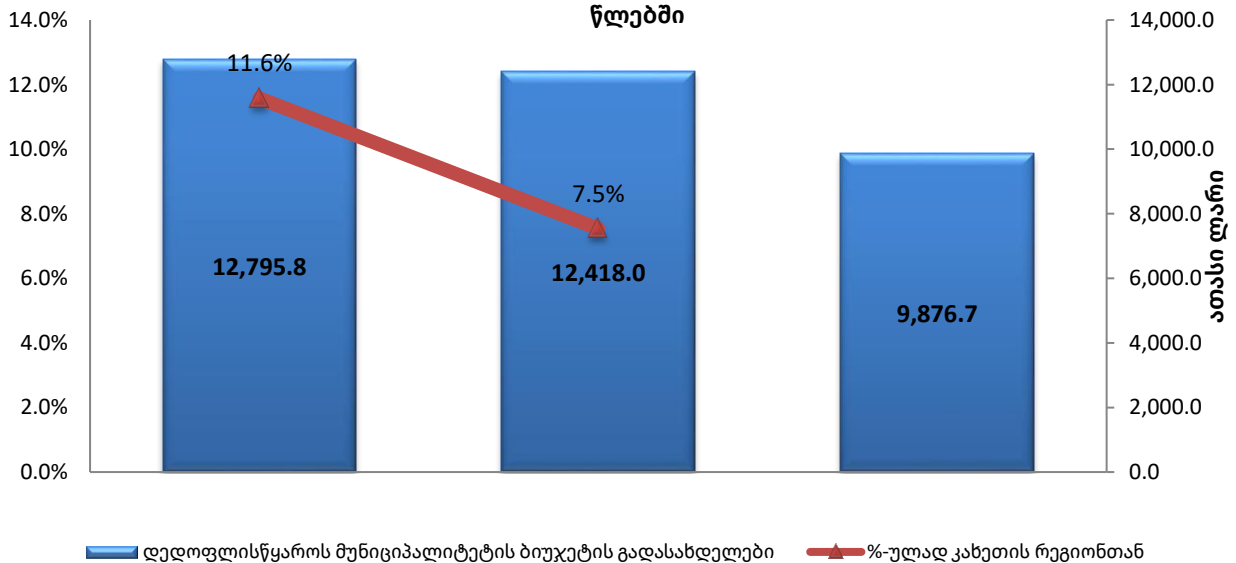
**დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ნაშთის ცლილება
2019-2021 წლებში**

ბიუჯეტის გადასახდელები პროგრამების და პრიორიტეტების მიხედვით დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის გადასახდელები განსაზღვრულია 9,9 მლნ ლარით (გრაფიკი #14).

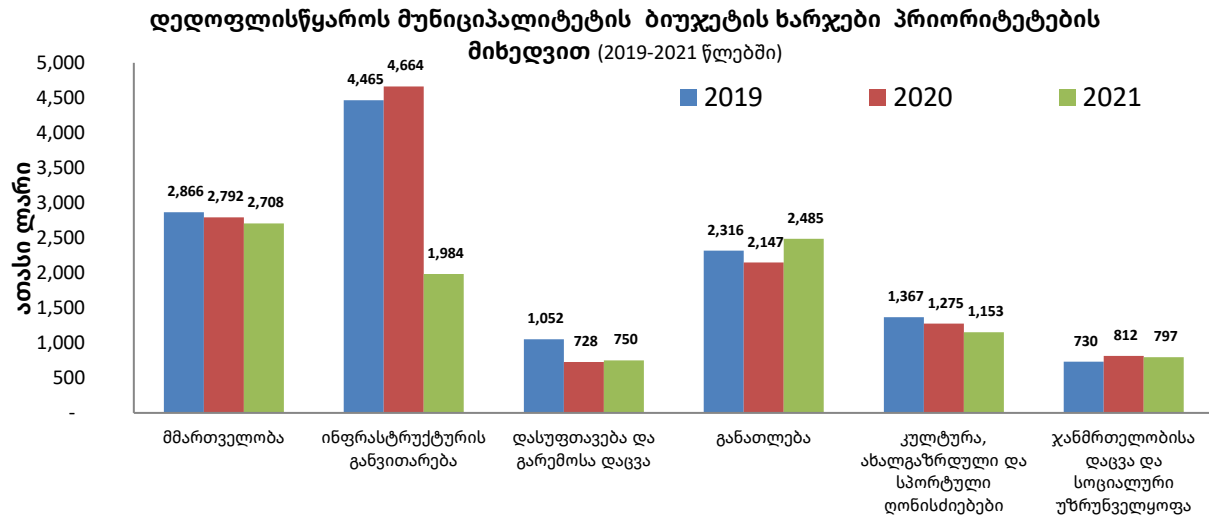
გრაფიკი #14

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი გადასახდელები 2019- 2021 წლებში

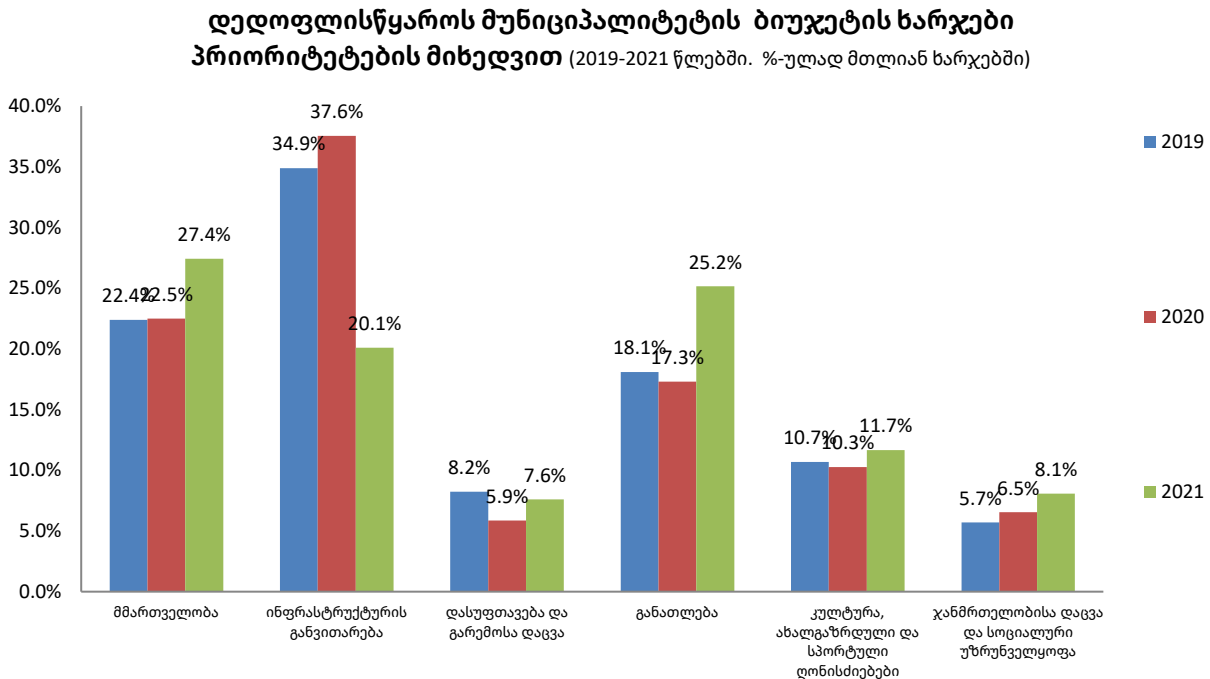

გრაფიკებში #15-#16 მოცემულია 2019-2021 წლებში დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ასიგნებები (მთლიანი ხარჯები) პრიორიტეტების მიხედვით, როგორც ნომინალურ გამოხატულებაში, ასევე თითოეული პრიორიტეტი პროცენტულად მთლიან ხარჯთან. ხოლო გრაფიკზე #17 ანალოგიური მაჩვენებლები ჯამურად ბოლო 3 წლის მიხედვით.

გრაფიკი #15

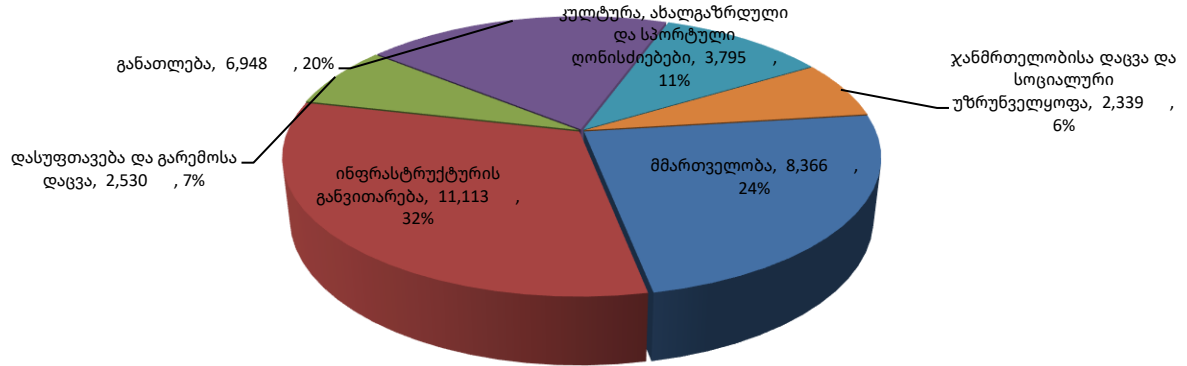
გრაფიკი #16

გრაფიკი #17

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პრიორიტეტები 2019-2021 წლებში

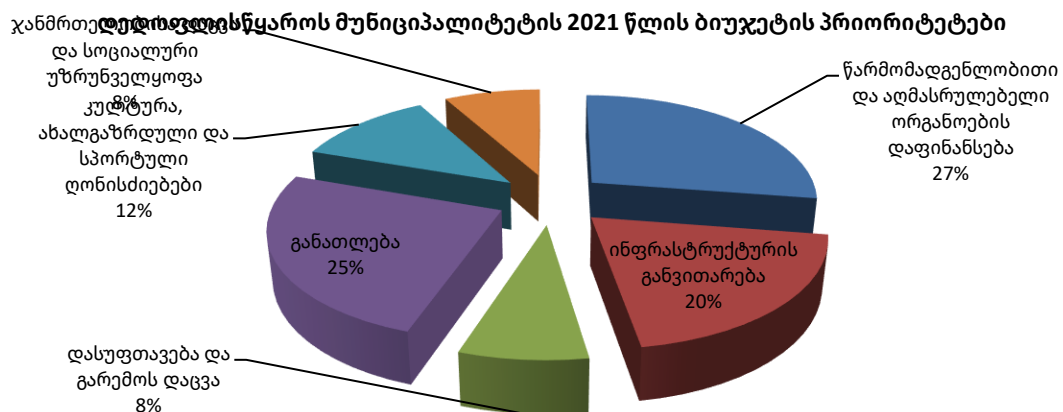
(ათას ლარებში და %-ში)

2021 წლის ბიუჯეტის ასიგნებები პრიორიტეტების მიხედვით გადანაწილებულია შემდეგნაირად:

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის პრიორიტეტები	გეგმა ათას ლარებში
წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების დაფინანსება	2,708.0
ინფრასტრუქტურის განვითარება	1,984.3
დასუფთავება და გარემოს დაცვა	750.0
განათლება	2,484.5
კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები	1,152.6
ჯანმრთელობისა და სოციალური უზრუნველყოფა	797.3
სულ ასიგნებები	9,876.7

გრაფიკი #18

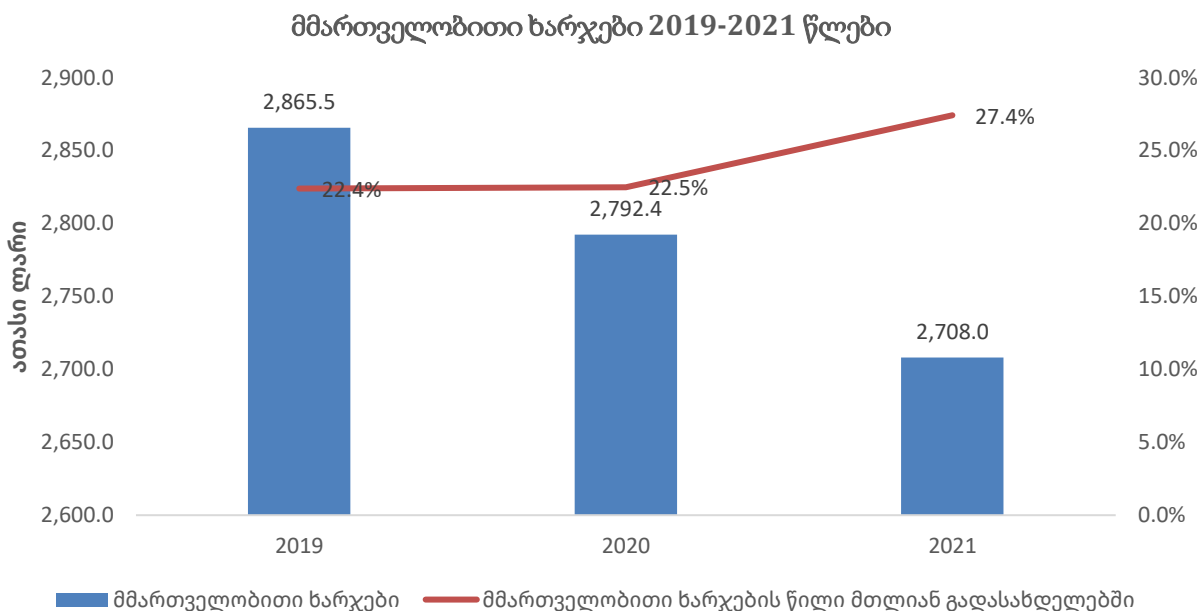

ინფორმაცია ყველა ზემოაღნიშნულ პრიორიტეტზე და მასში შემავალი პროგრამების და ქვეპროგრამების შესახებ წარმოდგენილია შემდგომ თავებში.

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტიში გათვალისწინებულია 2,708.0 ათასი ლარი, რაც ბიუჯეტის მთლიანი ასიგნებების 27 %-ს შეადგენს. 2019-2021 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკ #19-ზე.

გრაფიკი #19

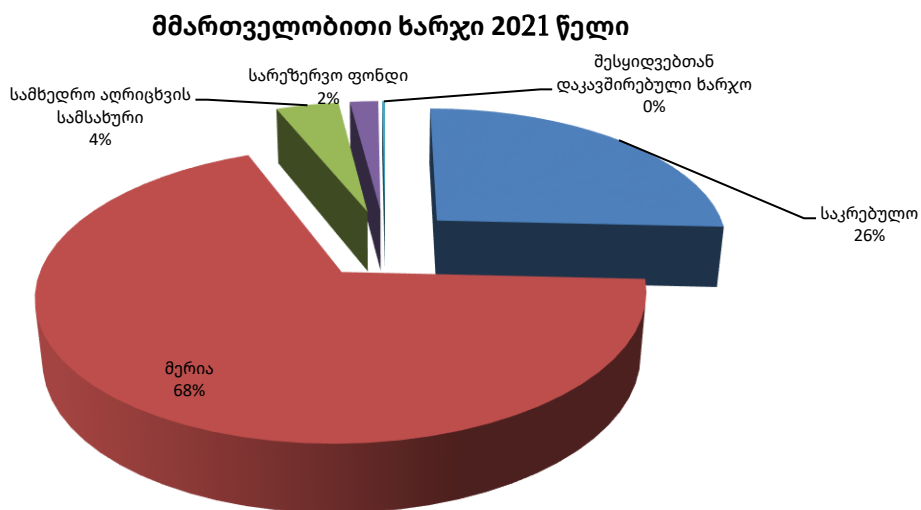
2021 წელს გამოყოფილი ასიგნებებიდან ფინანსდება შემდეგი ხარჯები:

წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოები	2,708.0
საკრებულო	697.4
მერია	1,844.4
სამხედრო აღრიცხვის სამსახური	111.2
სარეზერვო ფონდი	50.0
შესყიდვებთან დაკავშირებული ხარჯი	5.0

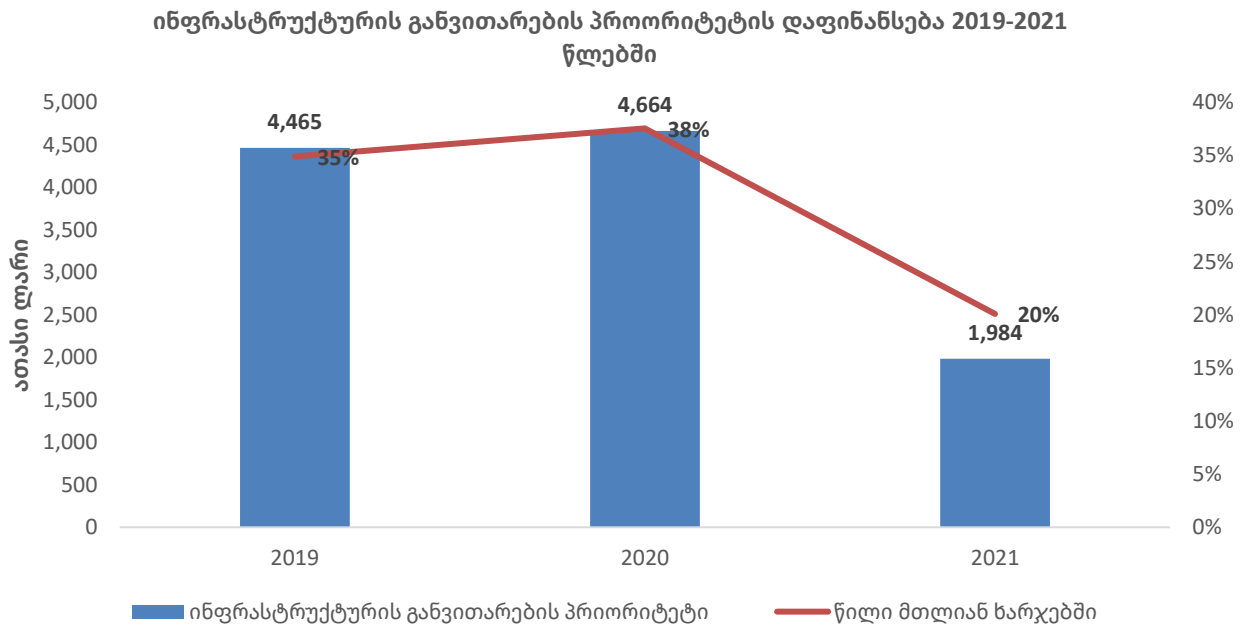
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების პრიორიტეტის ასიგნებების წილობრივი მაჩვენებლები მოცემულია გრაფიკ #20-ზე.

გრაფიკი #20

ინფრასტრუქტურის განვითარება

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის ასიგნებების 20% გამოყოფილია ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტის დაფინანსებაზე, რაც ნომინალურ გამოხატულებაში 1,984 ათას ლარს შეადგენს. 2019-2021 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკ #21-ზე.

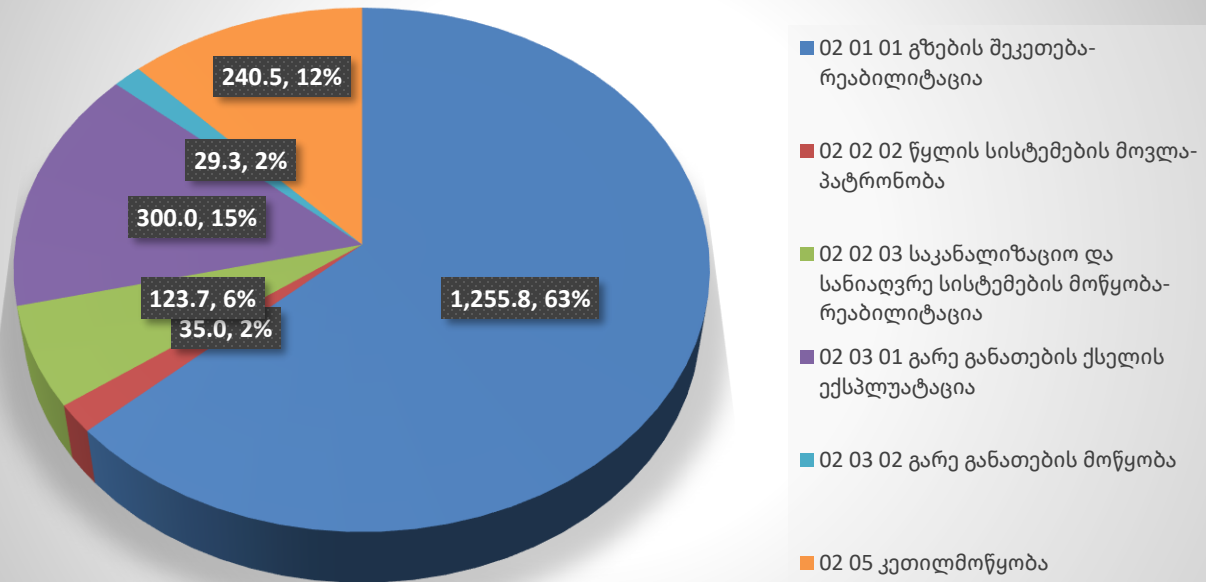

2021 წლის ბიუჯეტით პრიორიტეტის ფარგლებში ფინანსდება შემდეგი პროგრამები:

ათასი ლარი

ინფრასტრუქტურის განვითარება	1,984.3
გზების შეკეთება-რეაბილიტაცია	1,255.8
წყლის სისტემების მოვლა-პატრონობა	35.0
საკანალიზაციო და სანიაღვრე სისტემების მოწყობა-რეაბილიტაცია	123.7
გარე განათების ქსელის ექსპლუატაცია	300.0
გარე განათების მოწყობა	29.3
კეთილმოწყობა	240.5

ინფრასტრუქტურის განვითარება

გზების შეკეთება-რეაბილიტაციის ქვეპროგრამა - ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის საავტომობილო გზების მიმდინარე შეკეთების სამუშაოებს, სოფელ სამრეკლოში მე-7 ქუჩაზე რკ/ზეტონის წყალგამტარი მილის მოწყობას, ქ. დედოფლისწყაროში პუშკინის ქუჩაზე სანიაღვრე მილის რეაბილიტაციას, შიდა საავტომობილო გზების სარეაბილიტაციო სამუშაოების საზედამხედველო მომსახურებას, სოფ.ოზაანის ამაღლების ტაძართან მისასვლელი გზის რეაბილიტაციას, სოფ.ზემო მაჩხაანში მე-2 და მე-9 ქუჩებზე და სოფ. არბოშიკში შიდა საავტომობილო გზების რეაბილიტაციას;

ქვეპროგრამის მიზანია:

ქ. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში საავტომობილო გზების თანდათანობით რეაბილიტაცია;

ქ. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში მოსახლეობის გადაადგილებისთვის კომფორტული გარემოს შექმნა.

წყლის სისტემების მოვლა-პატრონობის ქვეპროგრამა - ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის 6 სოფელში ადგილობრივი დანიშნულების წყალმომარაგების ქსელის გამართულ და შეუფერხებელი ფუნქციონირების უზრუნველყოფას, სოფლებში გადაუდებელი აუცილებლობით გამოწვეული დაზიანებული ადგილების სარეაბილიტაციო სამუშაოების

განხორციელებას, რაც მიზნად ისახავს სოფლის მოსახლეობის, ასევე მოაგარაკებისა და ტურისტებისათვის უწყვეტ რეჟიმში სასმელი წყლით მომარაგებას. პროგრამის მიზანია:

- ✓ მუნიციპალიტეტის სოფლებში წყალმომარაგების გამართული ქსელის შენარჩუნება და მოსახლეობის უზრუნველყოფა სასმელი წყლით.

საკანალიზაციო და სანიაღვრე სისტემის მოწყობა რეაბილიტაციის ქვეპროგრამა

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება: საკანალიზაციო-სანიაღვრე სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოების საზედამხედველო მომსახურება; დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ქ. დედოფლისწყაროში ფალიაშვილის ქუჩაზე, სოფელ სამრეკლოს, სოფელ ხორნაბუჯის ვაჟა-ფშაველას ქუჩის და სოფელ ოზაანის ქუჩებზე სანიაღვრე სისტემის მოწყობის სამუშაოები; ქალაქ დედოფლისწყაროში ჰერეთის 2ა-ში არსებული მრავალბინიანი საცხოვრებელი კორპუსების ეზოებისა და საკანალიზაციო სისტემების რეაბილიტაცია;

ქვეპროგრამის მიზანია:

- ✓ მუნიციპალიტეტის ყველა დასახლებაში გამართული სანიაღვრე-საკანალიზაციო სისტემა.

გარე განათების ქსელის ექსპლოატაციის ქვეპროგრამა - დღეის მდგომარეობით მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გარე განათების ქსელი ფუნქციონირებს ქ. დედოფლისწყაროში და 12 სოფელში. ქვეპროგრამის ფარგლებში ხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებული 4 070 სანათი წერტილის მოვლა-პატრონობა. გარე განათების ქსელის მოხმარებული ელექტროენერგიის ხარჯის ანაზღაურებისთვის გათვალისწინებული ასიგნებები ხმარდება დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული მუნიციპალიტეტის ბალანსზე არსებული განათების წერტილების, 4 070 სანათი წერტილის, მიერ მოხმარებული ელექტროენერგიის ხარჯების ანაზღაურებას. გარე განათების ქსელის მოვლა-პატრონობის ქვეპროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულის გარე განათების ქსელის გამართული ფუნქციონირებისათვის ხორციელდება მისი პერიოდული შეკეთება, რომელიც მოიცავს:

- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულ ქსელში მწყობრიდან გამოსული ნათურების გამოცვლას;
- ამორტიზებული და დაზიანებული განათების ბოძების შეკეთება, ახლით ჩანაცვლებას;
- დაზიანებული სადენების აღდგენა, შეკეთებას.

პროგრამის მიზანია:

- ✓ მთელი წლის მანძილზე გარე განათების სისტემის გამართული ფუნქციონირება;
- ✓ პერიოდულად წარმოქმნილი შეფერხებების დროული აღმოფხვრა;
- ✓ ღამის საათებში დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისთვის უსაფრთხო და კომფორტული გადაადგილების უზრუნველყოფა;

გარე განათების ქსელის მოწყობის ქვეპროგრამა

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ახალი გარე განათების ქსელის საპროექტო დოკუმენტაციის შეძენა და არსებული გარე განათების მრიცხველების შეცვლა.

ქვეპროგრამის მიზანია მუნიციპალიტეტის დასახლებული პუნქტების 100 %-ით განათება.

კეთილმოწყობის პროგრამა

წლის ბიუჯეტით პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება შემდეგი სამუშაოები: ქ. დედოფლისწყაროს რუსთაველის N36 და N 40 ეზოს მოასფალტების სამუშაოები; სოფელ არბოშიკში საყრდენი კედლის მოწყობა; სოფელ არბოშიკში ვ.სეფიაშვილის მემორიალური დაფის მოწყობა; კეთილმოწყობის სამუშაოების საზედამხედველო მომსახურება; დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ გამარჯვებაში კულტურის სახლის მიმდებარე ტერიტორიაზე სკვერის მოწყობა; ქ.დედოფლისწყაროში სახანძრო, სამაშველო სამსახურის და ჯანდაცვის ცენტრის მიმდებარე ტერიტორიის კეთილმოწყობა.

პროგრამის მიზანია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის კეთილმოწყობა და მოსახლეობისთვის კომფორტული საცხოვრებელი გარემოს შექმნა.

საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 31 დეკემბრის #2685 განკარგულებით სახელმწიფო ბიუჯეტის რეგიონების განვითარების ფონდიდან საქართველოს მუნიციპალიტეტებს გამოეყოთ კაპიტალური ტრანსფერები ინფრასტრუქტურული პროექტებისათვის. მათ შორის, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტს გამოეყო 392,078.0 (სამას ოთხმოცდათორმეტი ათას სამოცდათვრამეტი) ლარი, დანართით განსახორციელები ღონისძიებებისთვის

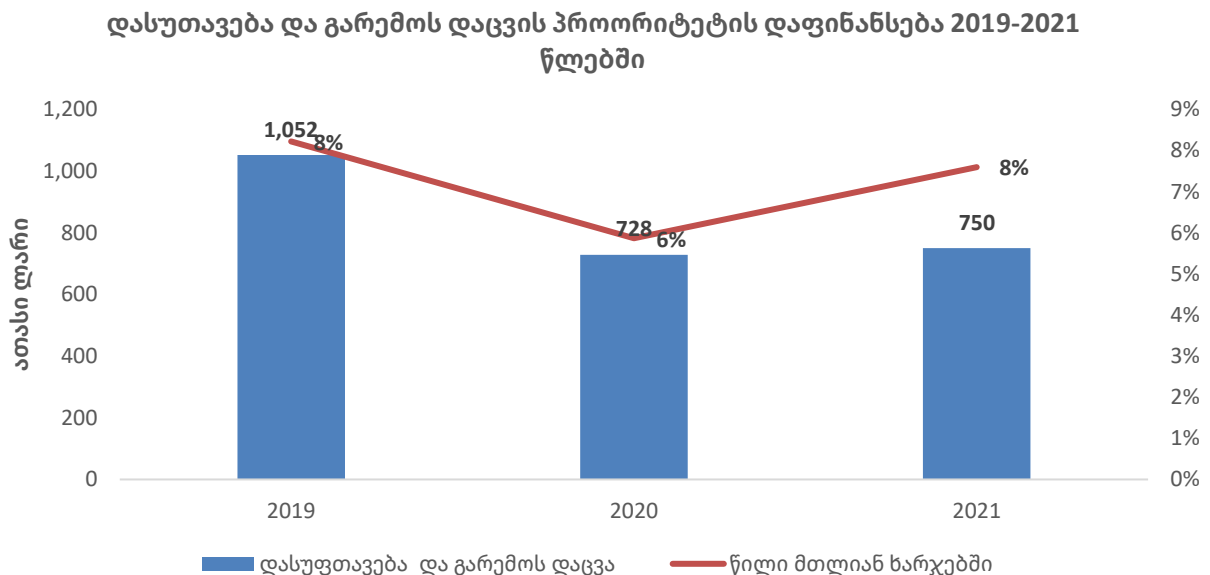
დასახელება	პროექტის მთლიანი ღირებულების ფარგლებში მიმდინარე წელს ასანაზღაურებელი თანხები	პროექტის განხორციელებისთვის გამოყოფილი თანხა
------------	---	--

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ ოზაანში ამაღლები ტაძართან მისასვლელ გზაზე ცემენტობეტონის საფარის მოწყობა	278,562.0	278,562.0
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ გამარჯვებაში კულტურის სახლის მიმდებარე ტერიტორიაზე სკვერის მოწყობის სამუშაოები (დასასვენებელი პარკის, ბავშვთა გასართობი მოედნის და ატრაქციონების მოწყობა)	113,516.0	113,516.0

დასუფთავება და გარემოს დაცვა

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის ასიგნებების 8% გამოყოფილია დასუფთავების და გარემოს დაცვის პრიორიტეტის დაფინანსებაზე, რაც ნომინალურ გამოხატულებაში 750 ათას ლარს შეადგენს. 2019-2021 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკ #23-ზე.

გრაფიკი #23

2021 წლის ბიუჯეტით პრიორიტეტის ფარგლებში ფინანსდება შემდეგი პროგრამები:

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტის დასუფთავება და გარემოს დაცვის პრიორიტეტის დაფინანსება

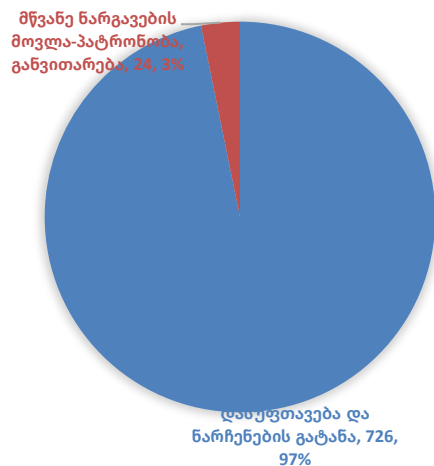
	სულ	საკუთარი სახსრები	სახელმწიფო ფონდები
დასუფთავება და გარემოს დაცვა	750	750.0	0.0

დასუფთავება და ნარჩენების გატანა	726	726.0	0.0
მწვანე ნარგავების მოვლა-პატრონობა, განვითარება	24	24.0	0.0

გრაფიკი #24

დასუფთავების და გარემოს დაცვის პრიორიტეტის პროგრამები. 2021 წელი

ქალაქის დასუფთავება და ნარჩენების გატანის პროგრამის ფარგლებში ა(ა)იპ „დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის კომუნალური მომსახურების ცენტრი“ ახორციელებს ქალაქსა და მუნიციპალიტეტში შემავალ ადმინისტრაციული ერთეულებიდან ნარჩენების მოგროვებას და გატანას, რომელსაც ემსახურება 6 ერთეული ნაგვის გამტანი ავტომანქანა და 4 ერთეული თვითმცლელი. ნარჩენების გატანა (კონტეინერების დაცლა) ხორციელდება ქალაქ დედოფლისწყაროდან და მუნიციპალიტეტის 10 სოფლიდან. შეგროვებული ნარჩენები გადის დედოფლისწყაროს ნაგავსაყრელებზე. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ჯამში განთავსებული კონტეინერების რაოდენობა შეადგენს 525 ერთეულს, მათ შორის 122 განთავსებულია ქ. დედოფლისწყაროში და 403 მუნიციპალიტეტის სოფლებში. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან ყოველდღიურად გადის დაახლოებით 60-70 მ/კუბ ნარჩენი, ზაფხულის სეზონზე საგრძნობლად იზრდება გატანილი ნარჩენის მოცულობა. პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება 241 628 მ² ქუჩების, 10 748 მ² ტროტუარების და 29 830მ² სკვერების დასუფთავება. პროგრამიდან ფინანსდება ქალაქის სასაფლაოს მოვლა-პატრონობა, მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების ადმინისტრაციული შენობისათვის შესაბამისი მომსახურების გაწევა და სხვა სამუშაოების შესრულება. პროგრამის ფარგლებში ქ.დედოფლისწყაროში, მიმდებარე სოფლებში (სამრეკლო,ხორნაბუჯი) ხორციელდება ქუჩებისა და ტროტუარების დასუფთავება, მერიის საკუთრებაში ადმინისტრაციული შენობების დასუფთავება. პროგრამის ფარგლებში სუფთავდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შიდა

სახელმწიფოებრივი გზები და კიუვეტები. საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა ხდება მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიიდან გარდა სამი სოფლისა (საბათლო, ფიროსმანი, სამთაწყარო)

პროგრამის მიზანია:

- ✓ მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მუდმივი სუფთა გარემოს არსებობა.
- ✓ მთელი წლის მანძილზე შეუფერხებლად განხორციელდება დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და ქალაქიდან ნარჩენების გატანა;

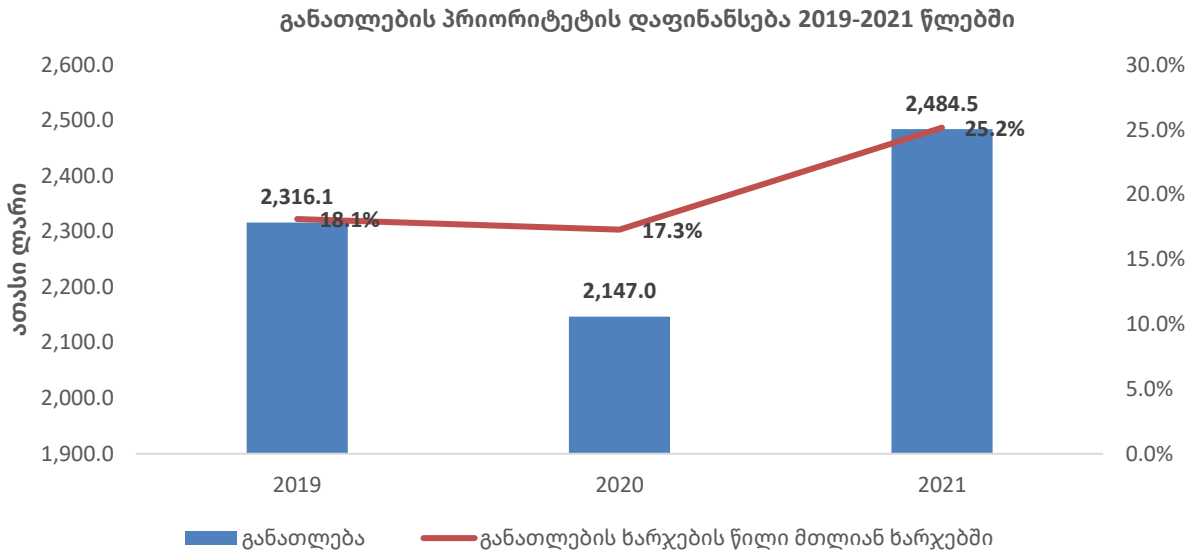
მწვანე ნარგავების მოვლა პატრონობა, განვითარების პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული პარკებისა და სკვერების მოვლა-პატრონობა. კერძოდ, სკვერებსა და გამწვანებულ ტერიტორიებზე ტარდება მწვანე ნარგავების მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებები, ნარგავების დარგვა, მორწყვა, შეწამვლა და საჭიროების შემთხვევაში შხამქიმიკატების შეტანა.

პროგრამის მიზანია:

- ✓ მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულ სკვერებში და პარკებში მოსახლეობისთვის სასიამოვნო, ჯანსაღი გარემოს შექმნა.

განათლება

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი განთლების პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ითვალისწინებს 2,484.5 ათას ლარს და მთლიან ხარჯებთან მიმართებაში შეადგენს 25,2 %-ს. პრიორიტეტის დაფინანსება ბოლო 3 წლის განმავლობაში წარმოდგენილია გრაფიკ #25-ზე. 2021 წლის ბიუჯეტი ითვალისწინებს ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებას.

განათლების პრიორიტეტის ფარგლებში 2021 წელს ბიუჯეტიდან გათვალისწინებულია შემდეგი პროგრამების დაფინანსება:

სკოლამდელი განათლება	1,784.7	1,610.6	2,000.0
სკოლამდელი განათლება (არაფინანსური აქტივები)	123.8	238.0	85.1
ზოგადი განათლება	407.6	298.4	399.4
განათლება	2,316.1	2,147.0	2,484.5

სკოლამდელი განათლება საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების შექმნა და მათი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის საკუთარ (ექსკლუზიურ) უფლებამოსილებას წარმოადგენს. ამავ კანონის მიხედვით ასევე აკრძალულია მუნიციპალიტეტის მართვაში არსებულ ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების საჯარო დაწესებულებებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მომსახურებისა და კვებითი მომსახურებისათვის გადასახადის, ტარიფის ან სხვა საფასურის შემოღება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი ვალდებულია უზრუნველყოს სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების შეუფერხებელი ფუნქციონირებისათვის საჭირო ფინანსების გამოყოფა და ყველა სხვა ღონისძიების გატარება. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს სწორედ მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ბავშვების ასაკის ზავებისათვის სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ხელმისაწვდომობა წარმოადგენს. დღეის მდგომარეობით მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს 18 სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულება სადაც სააღმზრდელო პროცესს გადის 1 000-ზე მეტი ბავშვი. მუნიციპალიტეტში არსებული ბაღების რაოდენობა სრულად

უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები საბავშვო ბაღის ასაკის ბავშვების მიღებას და შესაბამისი სააღზრდელი პროცესის წარმართვას.

პროგრამის მიზანია:

- ✓ მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები 2-დან 6 წლამდე ყველა ბავშვის უზრუნველყოფა საბავშვო ბაღის მომსახურებით, შესაბამის სააღზრდელი პროცესით. სკოლის ასაკს მიღწეული ბავშვები მზაობა საშუალო განათლების მიღებისათვის.

სკოლამდელი განათლება (არაფინანსური აქტივები) ქვეპროგრამა

ქვეპროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ქ. დედოფლისწყაროს N1, N2, N3 და N4 საბავშვო ბაღების შენობებში სველი წერტილების, პროდუქტების შესანახი ოთახების და სამზარეულოებების მოწყობა-რეაბილიტაცია; დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ ზემო ქედის N1, N2, სოფელ ქვემო ქედის და სოფელ სამთაწყაროს საბავშვო ბაღის შენობებში სველი წერტილების, პროდუქტების შესანახი ოთახების და სამზარეულოებების მოწყობა-რეაბილიტაცია; სოფელ საბათლოს, სოფელ ფიროსმანის, სოფელ არხილოსკალოს საბავშვო ბაღების შენობების გამრიცხველიანება; საბავშვო ბაღების სარეაბილიტაციო სამუშაოების საზედამხედველო მომსახურება.

პროგრამის მიზანია:

ქ. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში არსებული საბავშვო ბაგა-ბაღების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება;

ქ. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში საბავშვო ბაგა-ბაღებში მოსიარულე ბავშვებისთვის კომფორტული და გამართული ინფრასტრუქტურა.

ზოგადი განათლების ქვეპროგრამა

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ ხორნაბუჯში, სოფელ მირზაანში, ქ. დედოფლისწყაროს N2 საჯარო სკოლის შენობებში სველი წერტილების მოწყობა-რეაბილიტაცია; დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ სამელოში, სოფელ არბოშიკში, ქ. დედოფლისწყაროს N2 (დაწყებითი) საჯარო სკოლის შენობებში სველი წერტილების მოწყობა; დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ ზემო ქედის N1 საჯარო სკოლაში და სოფელ არხილოსკალოს საჯარო სკოლის შენობებში სველი წერტილების მოწყობა-რეაბილიტაცია; პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება საჯარო სკოლების სარეაბილიტაციო სამუშაოების საზედამხედველო მომსახურება.

პროგრამის მიზანია:

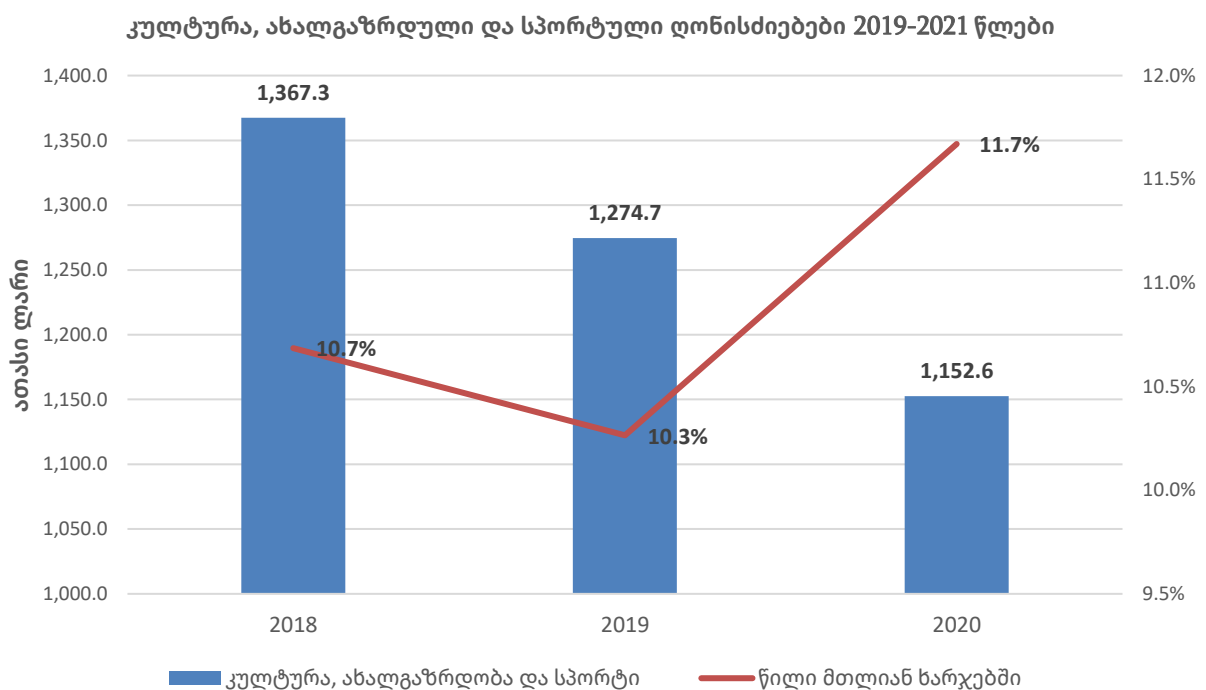
ქ. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში არსებული საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება;

საჯარო სკოლებში მოსიარულე მოსწავლეებისთვის კომფორტული და გამართული ინფრასტრუქტურა.

კულტურა, ახალგაზრდობა და სპორტი

პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი ითვალისწინებს 1,152.6 ათასი ლარის გამოყოფას, რაც ბიუჯეტის მთლიანი ასიგნებების 11,7%-ია.

გრაფიკი #26

პრიორიტეტის ფარგლებში 2021 წლის ბიუჯეტიდან გათვალისწინებულია შემდეგი 4 ძირითადი პროგრამის დაფინანსება:

კულტურა, ახალგაზრდობა და სპორტი	ათას ლარში
სპორტის სფეროს განვითარება	311.6
კულტურის სფეროს განვითარება	728.0
ახალგაზრდობის მხარდაჭერა	45.0
პრესის მომსახურება (საზოგადოების ინფორმირებულობა)	68.0
სულ	1,152.6

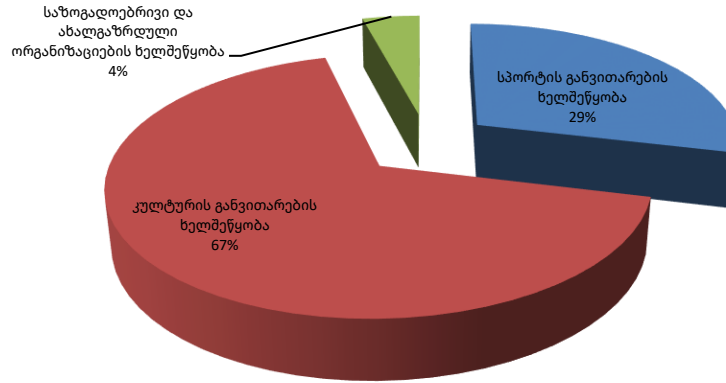
სპორტის სფეროს ორგანიზაციების ხელშეწყობა – მუნიციპალიტეტი დიდ ყურადღებას უთმობს მოზარდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებას, მათ ჩართვას სხვადასხვა სპორტულ სახეობებში. ამ მიზნით მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან ყოველწლიურად გამოიყოფა ასიგნებები სპორტული დაწესებულებების ხელშეწყობის ქვეპროგრამისთვის. ცენტრი უზრუნველყოფს სპორტული წრეების მუშაობას, 13 სპორტის სახეობის მიმართულებით, 15 სპორტულ ობიექტზე 20 მწვრთნელის მეშვეობით ვარჯიშობს 536 სპორტსმენი, რომლებიც ემსახურებიან სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფის 8-დან 20 წლამდე 500-მდე მოზარდს. სპორტული წრეები შემდეგი მიმართულებით ფუნქციონირებს: ფეხბურთი 5 წრე - 115 სპორტსმენი, ძიუდო - 2 წრე - 78 სპორტსმენი, თავისუფალი ჭიდაობა-1 წრე-30 სპორტსმენი, ქართული ჭიდაობა-2 წრე-42 სპორტსმენი, კიკბოქსინგი-1 წრე-60 სპორტსმენი, უშუ სანდა-1 წრე-20 სპორტსმენი, ძალისმიერი სპორტი-1 წრე-20 სპორტსმენი, ფრენბურთი-1 წრე-30 სპორტსმენი, კალათბურთი-2 წრე-35 სპორტსმენი, მკლავჭიდი-1 წრე-30 სპორტსმენი, რაგბი-1 წრე-40 ბავშვი, მაგიდის ჩოგბურთი-1 წრე-20 ბავშვი, აგრეთვე გეგმავს და ახორციელებს სპორტულ ღონისძიებებს როგორც სამოყვარულო, ასევე პროფესიული სპორტის მიმართულებით. ცენტრი გეგმავს და ახორციელებს ღონისძიებებს ცხოვრების ჯანსაღი წესის მიმართულებით და ხელს უწყობს მის დანერგვას და პოპულარიზაციას. ცენტრი ხელს უწყობს წარმატებულ სპორტსმენებს, მათ მწვრთნელებს და ახორციელებს მათ დაჯილდოვებას, ასევე უზრუნველყოფს ცენტრში სპორტულ წრეებზე მოსიარულეთა სპორტულ ღონისძიებებში მონაწილეობას, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნის გარეთაც.

პროგრამის მიზანი:

- ✓ ხელი შეუწყოს მოზარდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებას;
- ✓ მეტი მოზარდის ჩართვა სპორტში;
- ✓ მუნიციპალიტეტის სპორტული შედეგების წარმოჩენა ქვეყნის მასშტაბით.

გრაფიკი #27

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

პრიორიტეტზე გამოყოფილი ასიგნებების დიდი ნაწილი მოდის კულტურის სფეროს განვითარების პროგრამებზე. ამ პროგრამის ჯამური დაფინანსება მთლიანი პრიორიტეტის 67%-ია (728 ათასი ლარი).

ა(ა)იპ "დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის ცენტრის" ადმინისტრაციული ხარჯები	77.0
კულტურის სახლები	250.0
ბიბლიოთეკები	77.0
მუზეუმები	51.5
ძეგლთა დაცვის ხარჯები	8.5
ა(ა)იპ - დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ხელოვნების სკოლა	164.0
ა(ა)იპ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ჰამლეტ გონაშვილის სახელობის ქართული გალობისა და ხალხური სიმღერის სკოლა	50.0
კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა	50.0
სულ	728.0

კულტურის სფეროს ორგანიზაციების ხელშეწყობა - დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი დიდ ყურადღებას უთმობს ადგილობრივი კულტურულ საგანმანათლებლო ორგანიზაციების ხელშეწყობას. ამ მიზნით მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან ყოველწლიურად ასიგნებები გამოიყოფა კულტურის სფეროს ორგანიზაციების ხელშეწყობის ქვეპროგრამისათვის. ქვეპროგრამა მოიცავს 3 მიმართულებას და იგი შესაბამისად ხორციელდება 3 მუნიციპალური ა(ა)იპ-ის ბაზაზე,

ესენია:

ა(ა)იპ - დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის ცენტრი;
ა(ა)იპ - დედოფლისწყარო სხელოვნებისკოლა;
ა(ა)იპ - დედოფლისწყაროს ჰამლეტ გონაშვილის სახ. ხალხური სიმღერისა და გალობის სკოლა;

ა(ა)იპ - დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის ცენტრის ქვეპროგრამის ფარგლებში ფუნქციონირებს და ფინანსდება ქალაქისა და სოფლების კულტურის სახლები, 14 ბიბლიოთეკა, 2 მუზეუმი, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სამსახური, ბავშვთა და მოზარდთა ანსამბლები, საბავშვო სტუდია, ახალგაზრდული თეატრი „ბერიკონი“. თეატრი და ანსამბლები წარმოდგენებს მართავენ და მონაწილეობენ, როგორც დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში, ასევე ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონში გამართულ ფესტივალებზე. ჯამში მაცურებელთა რაოდენობა წლის განმავლობაში შეადგენს 5 000 კაცს. მუნიციპალურ მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში დღეის მდგომარეობით განთავსებულია 350 ექსპონატი. წლის განმავლობაში ვიზიტორთა რაოდენობა საშუალოდ შეადგენს 3 472-ს. ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში დღეის მდგომარეობით 500 ექსპონატი გამოფენილი, წლის განმავლობაში ვიზიტორთა რაოდენობა შეადგენს 650-ს. მუნიციპალიტეტის 14 ბიბლიოთეკაში წიგნის ფონდი შეადგენს 206 923 ერთეულს. ბიბლიოთეკების მომსახურებით სარგებლობს მუნიციპალიტეტის დაახლოებით 8 024 მოსახლე. კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სამსახური ახორციელებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული კულტურული ძეგლების მონიტორინგს. დღეის მდგომარეობით მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე აღრიცხულია 39 ძეგლი, მათ შორის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი მინიჭებული აქვს 22-მდე ძეგლს. ჰამლეტ გონაშვილის სახ. ხალხური სიმღერისა და გალობის სკოლის მოსწავლეები სწავლობენ ქართულ ხალხურ სიმღერასა და გალობას. სკოლაში არსებული ანსამბლი მონაწილეობას იღებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ჩატარებულ სხვადასხვა კულტურულ და სადღესასწაულო ღონისძიებებში. სამუსიკო სკოლებში დაწყებით განათლებას იღებს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში მცხოვრები 170 მოსწავლე. სამხატვრო სკოლაში ბავშვები ეუფლებიან ფერწერას, ხატვას კომპოზიციას, ძერწვას და ხელოვნების ისტორიას. სულ 40 ბავშვი.

ქვეპროგრამის მიზანი:

- ✓ კულტურულ შემოქმედებით ცხოვრებაში მოსახლეობის ფართო მასების ჩართულობა;
- ✓ მოსახლეობაში ტრადიციული კულტურის პოპულარიზაცია;
- ✓ მუსიკალური ნიჭით დაჯილდოვებული ხელოვნების მოყვარული მოსწავლეების წარმოჩინება და ხელოვნების სფეროს პროპაგანდა.

კულტურის ღონისძიებები - ქვეპროგრამის ფარგლებში ა(ა)იპ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ძეგლთა დაცვის ცენტრი ვალდებულია იღებს მუნიციპალიტეტის კულტურული ცხოვრება დატვირთული იყოს შინაარსობრივად მრავალფეროვანი, სანახაობრივად საინტერესო და კულტურული ღირებულებების მქონე მთელი რიგი ღონისძიებებით, რისთვისაც წლის დასაწყისში კეთდება გეგმა-გრაფიკი და ამ თანამიმდევრობით ხდება მათი განხორციელება ღონისძიებები ერთმანეთისაგან შინაარსობრივად აბსოლუტურად განსხვავებულია. ცენტრი ცდილობს დანერგოს ინიციატივები,

რათა ეს ღონისძიებები პასუხობდეს თანამედროვეობის მოთხოვნებს. ღონისძიებებში მონაწილეობენ როგორც ადგილობრივი კოლექტივები, ასევე, მოწვეული ანსამბლები და ფოლკლორული ჯგუფები. ღონისძიებათა ჩასატარებლად ბიუჯეტიდან გამოყოფილია თანხა და ხდება მისი გეგმიური გადანაწილება წლის ბოლომდე. დაგეგმილია სახალხო მსვლელობა „ალილო“, ქალთა დღეებისადმი მიძღვნილი ღონისძიებები, დაუნის სინდრომის დღისადმი მიძღვნილი კონცერტი, კულტურული ღონისძიებების გამართვა სლოგანით „აღდგომიდან ამალეზამდე“, 26 მაისს საქართველოს დამოუკიდებლობისადმი მიძღვნილი ფესტივალი, თეატრის სპექტალის გამართვა და მოქმედი ანსამბლების საანგარიშო კონცერტები, ბავშვთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი გალა კონცერტი, 2 აგვისტოს „სახალხო დრესასწაული „დედოფლისწყაროება“ და გალა კონცერტი. მასწავლებლის დღესთან დაკავშირებით ამაგდარ პედაგოგებთან შეხვედრა, სახალხო დრესასწაული „ფიროსმანობა“ (სოფ. მირზაანში). საახალწლო გალა-კონცერტი. ფოლკლორის რაიონული ფესტივალი (მუნიციპალიტეტში მოქმედი ქორეოგრაფიული ანსამბლების მონაწილეობით).

ქვეპროგრამის მიზანი:

- ✓ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისა და სტუმრებისათვის სადღესასწაულო და სასიამოვნო გარემოს შექმნა;
- ✓ ნიჭიერი და პერსპექტიული შემოქმედების წარმოჩენა;
- ✓ საზოგადოების ფართო ნაწილის ჩართულობა სადღესასწაულო ღონისძიებებში;

ახალგაზრდობის მხარდაჭერა- ახალგაზრდობის მხარდაჭერის პროგრამა ითვალისწინებს ახალგაზრდული ინიციატივების, ადგილობრივი და საერთაშორისო ახალგაზრდული პროექტების ხელშეწყობას, იგი ორიენტირებულია: მასობრივი სპორტის პოპულარიზაცისა და განვითარებაზე, საზოგადოებაში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრებაზე, მოსახლეობის მაქსიმალურ ინკლუზიაზე მასობრივ სპორტულ ღონისძიებებში. პროგრამა ასევე მოიცავს ახალგაზრდებისთვის გასართობი, შემეცნებითი, სპორტული ღონისძიებების პოპულარიზების ხელშეწყობის მიზნით დაგეგმილი აქტივობების მხარდაჭერას. პროგრამის განხორციელებით ახალგაზრდებს საკუთარი უნარების რეალიზებისა და განვითარების შესაძლებლობა მიეცემა.

პროგრამის მიზანი:

- ✓ ახალგაზრდებისთვის საკუთარი უნარების განვითარებისა და რეალიზებისათვის საჭირო გარემოს შექმნა;
- ✓ სამოქალაქო საზოგადოების მშენებლობაში ახალგაზრდობის ჩართულობის ზრდა;

პრესის მომსახურება (საზოგადოების ინფორმირებულობა) პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გაზეთ "შირაქის" გამოცემა, რომელიც ასახავს მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებს. გაზეთის მიზანს წარმოადგენს ინფორმაციის მოძიება, მიღება, შექმნა, შენახვა და დამუშავება. თვითმმართველი ორგანო გამოცემის საშუალებით თანამშრომლობს საზოგადოების ფართო ფენებთან - გაზეთის მეშვეობით მოსახლეობის დიდი ნაწილი ეცნობა ბიუჯეტის პროექტს და მონაწილეობს საჯარო განხილვაში, თვითმმართველი ორგანო გაწეული მუშაობის შესახებ გაზეთის ფურცლებიდან აბარებს ანგარიშს ხალხს.

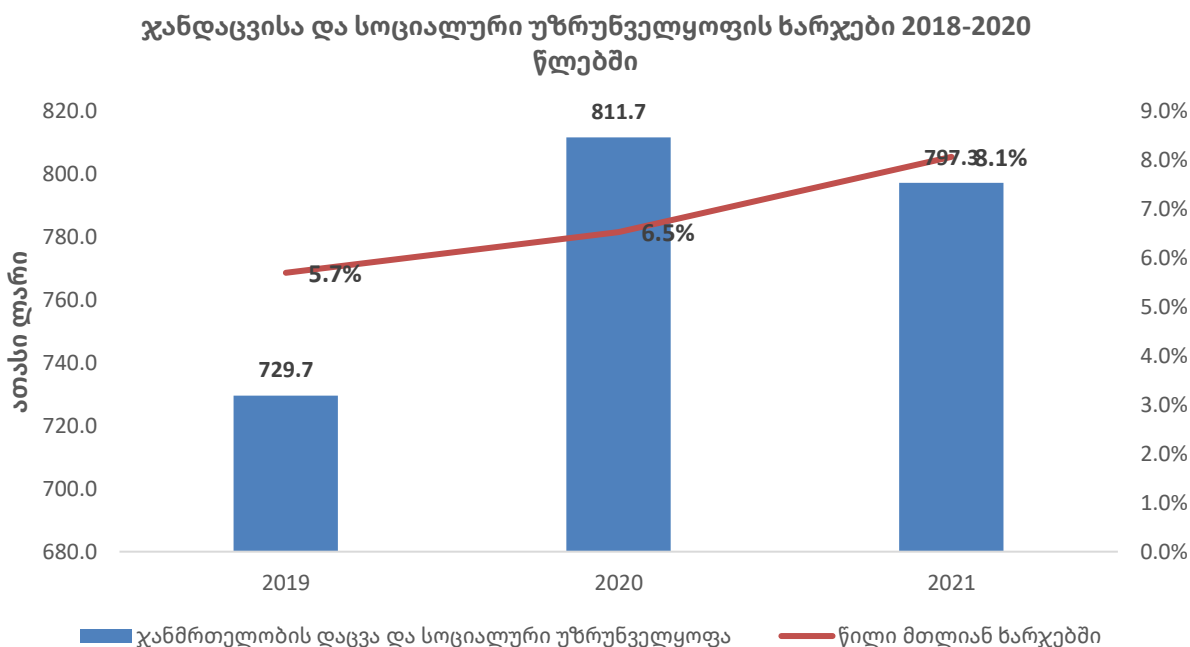
პროგრამის მიზანი:

- ✓ მუნიციპალიტეტის საქმიანობის შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობა.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის 2021 წლის ბიუჯეტი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ითვალისწინებს 797,3 ათასი ლარის გამოყოფას, რაც მთლიანი ბიუჯეტის ასიგნებების 8,1 %-ს შეადგენს.

გრაფიკი #28

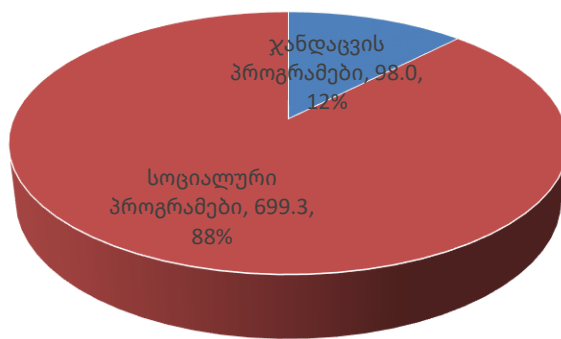

2021 წელს პრიორიტეტის საერთო დაფინანსების 88% მოდის სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამებზე (699,3 ათასი ლარი), ხოლო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამებზე - 12% (98,0 ათასი ლარი).

დასახელება		2021 წლის პროექტი
06 00	მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	797.3
06 01	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა	98.0
06 02	სოციალური პროგრამები	699.3
06 02 01	სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარება	422.0
06 02 02	ა(ა)იპ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის „დედოფლისწყაროს სათნოების სახლი“	275.0
06 02 03	სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა დაკრძალვის სარიტუალო ხარჯები	2.3

გრაფიკი #29

ჯანმრთელობისა დაცვა და მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა - თვითმმართველი ერთეულების უფლებამოსილებები საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სფეროში არის: ა) საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებებში სანიტარიული და ჰიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობა; ბ) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაავადებების გავრცელების პრევენციის მიზნით დერატიზაციის, დეზინსექციისა და დეზინფექციის ღონისძიებათა ორგანიზება; გ) საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებებში პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობა; დ) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებულ საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში სანიტარიული ნორმების დაცვის ზედამხედველობა, მათ შორის, საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში

ესთეტიკური და კოსმეტიკური პროცედურების განმახორციელებელ დაწესებულებებში ინფექციების პრევენციისა და კონტროლის სანიტარიული ნორმების დაცვის კონტროლი; ე) პროფილაქტიკური აცრების ეროვნული კალენდრით განსაზღვრული იმუნოპროფილაქტიკისათვის საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ მიწოდებული მასალების მიღების, შენახვისა და განაწილების უზრუნველყოფა სამედიცინო მომსახურების მიმწოდებლებისათვის; ვ) პრევენციული და ეპიდემიოლოგიური კონტროლის ღონისძიებების გატარება ეპიდსაშიშროებისას; ზ) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე პირველადი ეპიდკვლევის ხელშეწყობა; თ) „ტუბერკულოზის კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონით მათთვის განსაზღვრული უფლებამოსილებების განხორციელება. პროგრამის ფარგლებში დედოფლისწყაროს ჯანდაცვის ცენტრი ძირითადად ახორციელებს შემდეგ ღონისძიებებს:

- ეპიდზედამხედველობა (მათ შორის ტუბერკულოზის კონტროლი) იმუნიზაცია.
- ცხოვრების ჯანსაღი წესის განვითარების ხელშეწყობა
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებულ საზოგადოებრივი მნიშვნელობის
- დაწესებულებებში სანიტარიული ნორმების დაცვის ზედამხედველობა.
- ჯანმრთელობის რისკ-ფაქტორების მონიტორინგი და მყისიერი რეაგირება საგანგებო სიტუაციების დროს, კოორდინაცია ცენტრალურ სტრუქტურებთან.
- დაავადების მაღალი რისკის ქვეშ მყოფი მოსახლეობის ჯგუფების გამოვლენა და აღრიცხვა.
- რანდომიზებული კვლევის(თამბაქოს კონტროლი)განხორციელება მუნიციპალიტეტში ადგილობრივი კონტექსტის შესასწავლად.

პროგრამის მიზანია:

- ✓ მეთვალყურეობა მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე;
- ✓ ჯანმრთელობის რისკებისა და საგანგებო სიტუაციების მონიტორინგი და რეაგირება;

სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარება ქვეპროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისთვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას, კერძოდ:

- დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით ახალშობილთა და მრავალშვილიანი ოჯახების ერთჯერად დახმარებას;
- სამედიცინო მომსახურების დაფინანსებასა და თანადაფინანსებას;
- ჰემოდალიზზე მყოფი მოქალაქეების ტრანსპორტირების ხარჯებით უზრუნველყოფას;
- სოციალურად დაუცველი ოჯახებისთვის მოხმარებული ელექტროენერგიის ან ბუნებრივი აირის ღირებულების დაფარვა, გათბობის ხარჯით უზრუნველყოფას;
- უსახლკარო ოჯახების ბინის ქირით უზრუნველყოფას;
- აუტიზმისა და დაუნის სინდრომის მქონე ბავშვთა ოჯახების ერთჯერად დახმარებას, რომელიც მიმართულია მათი სამედიცინო საჭიროებისათვის.

- სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ქვეპროგრამის მიზანი:

- ✓ უსახლკარო ოჯახების გაუმჯობესებული საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფა, მათი სტიმულირება და მატერიალური თანადგომა;
- ✓ მრავალშვილიანი ოჯახების მატერიალური წახალისება მათი რაოდენობის გაზრდის მიზნით, გაუმჯობესებული დემოგრაფიული მდგომარეობა.
- ✓ ბენეფიციარის დახმარება ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის გახანგრძლივებისთვის; სოციალურად დაუცველი მოქალაქეების კომუნალურ გადასახადებზე შეღავათების უზრუნველყოფით მათი მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

ა(ა)იპ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სათნოების სახლი - მუნიციპალიტეტში ბენეფიციარების კვებით უზრუნველყოფა ხდება მათი მომართვის საფუძველზე. დღეის მდგომარეობით 200-მდე სოციალურად დაუცველის სტატუსის მქონე პირი, უსახლკარო და სხვა განსაკუთრებული საჭიროების მქონე პირის განაცხადია გაკეთებული სოციალურ სამსახურში კვებით უზრუნველყოფის მოთხოვნით. სათნოების სახლს აქვს 200 ბენეფიციარის გამოკვების შესაძლებლობა მუნიციპალიტეტის მასშტაბით.

ქვეპროგრამის მიზანი:

- ✓ მარტოხელა პენსიონერების და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების დაცვა ყოველდღიური გაჭირვებისაგან.
- ✓ მუნიციპალიტეტში მცხოვრები, პროგრამით განსაზღვრული, ყველა ბენეფიციარის უზრუნველყოფა უფასო ერთჯერადი კვების მომსახურებით.
- ✓ ყოფილი პირობების გაუმჯობესება.

სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა დაკრძალვის სარიტუალო ხარჯები ქვეპროგრამა ითვალისწინებს სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა დაკრძალვის სარიტუალო ხარჯების დაფინანსებას.

ქვეპროგრამის მიზანი:

- ✓ გარდაცვლილი ომის ვეტერანების პატივის მიგება.

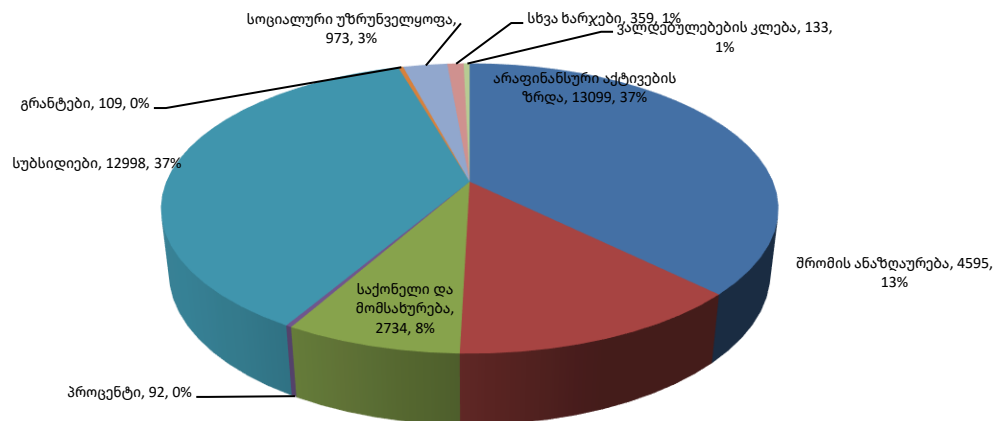

ბიუჯეტის გადასახდელები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით

2019-2021 წლების მიხედვით დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან ჯამში დაიხარჯება 35,1 მლნ ლარი. ამ ხარჯების სტრუქტურა საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით მოცემულია #30-ზე და #31 გრაფიკებზე:

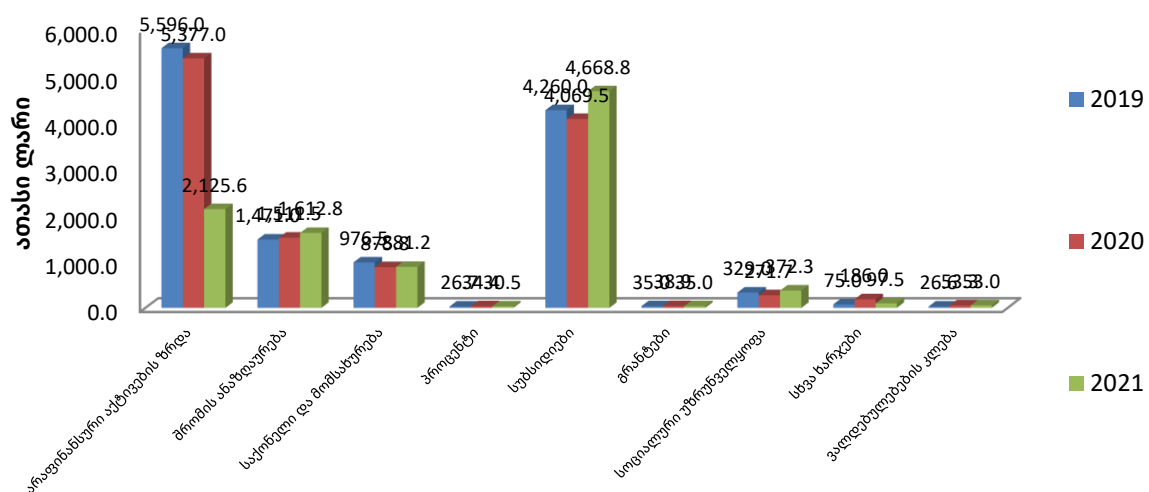
გრაფიკი #30

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან გაწეული ხარჯი 2019-2021 წლებში (თანხა ათას ლარში)

გრაფიკი #31

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ხარჯები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით 2019-2021 წლებში

როგორც გრაფიკებიდან ჩანს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბოლო 3 წლის ბიუჯეტის ხარჯების 37% (13.1 მლნ ლარი) კლასიფიცირდება არაფინანსური აქტივების ზრდის მეხლით; 38% ანუ 13 მლნ ლარი დაიხარჯება სუბსიდიების მეხლით და ა.შ. ინფორმაცია წარმოდგენილია #30 და #31 გრაფიკებზე.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან გაწეული გადასახდელების მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯების პროპორცია ბოლო 3 წლის მიხედვით მოცემულია გრაფიკ #32-ზე.

გრაფიკი #32

მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯები 2019-2021 წლებში

